

Pradžia>Šeimos teisė ir paveldėjimas>Santuokos ir registruotos partnerystės turiniai klausimai>Sutuoktinių turto teisinis režimas

Sutuoktinių turto teisinis režimas

Nacionalinės taisyklės dėl sutuoktinių, kurių santykiai turi tarptautinį aspektą, sudarius santuoką įgytos nuosavybės padalijimo, nutraukus santuoką, pradėjus gyventi skyrium arba mirus

Sąjungos piliečiai vis dažniau išvyksta iš savo šalies studijuoti, dirbti ar sukurti šeimą kitoje ES šalyje. Dėl to atsiranda vis daugiau tarptautinių porų: tiek susituokusių, tiek užregistravusių partnerystę.

Tarptautinės poros yra poros, kurių partneriai turi skirtingą pilietybę, gyvena kitoje nei jų gimtoji ES šalyje arba turi nuosavybės skirtingose šalyse.

Tarptautinės poros, tiek susituokusios, tiek užregistravusios partnerystę, turi valdyti savo turtą, o santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium arba vieno iš partnerių mirties atveju jį padalinti.

Šiose situacijose tarptautinėms poroms padeda ES taisyklės. Šios taisyklės taikomos 18 ES šalių: Švedijoje, Belgijoje, Graikijoje, Kroatijoje, Slovėnijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Portugalijoje, Italijoje, Liuksemburge, Vokietijoje, Čekijoje, Nyderlanduose, Austrijoje, Bulgarijoje, Suomijoje ir Kipre.

Šiose taisyklėse nustatoma, kurios ES valstybės narės teismai turėtų spręsti klausimus, susijusius su tarptautinės poros turtu, ir kuri teisė turėtų būti taikoma sprendžiant šiuos klausimus. Taisyklėmis taip pat supaprastinamas vienos ES šalies teismo sprendimų arba notarinų dokumentų pripažinimas ir vykdymas kitoje ES šalyje.

Norėdami gauti išsamios su valstybe susijusios informacijos, pasirinkite atitinkamos šalies vėliavą.

Jei prireiktų papildomos informacijos, kreipkitės į atitinkamos ES šalies institucijas arba teisės specialistus.

Informacijos galite rasti ir Europos Sąjungos notariatų tarybos svetainėje <http://www.coupleseurope.eu/lt/home>.

Paskutinis naujinimas: 30/05/2023

Šį puslapį tvarko Europos Komisija. Šiame tinklalapyje pateikta informacija nebūtinai atitinka Europos Komisijos oficialią poziciją. Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą informaciją arba duomenis. Informacija apie ES tinklalapių autorių teises pateikiama teisiniame pranešime.

Sutuoktinių turto teisinis režimas - Čekija

1 Ar šioje valstybėje narėje yra nustatytas teisinis sutuoktinių turto teisinis režimas? Kas juo numatyta?

Taip.

Pagal Čekijos teisę viskas, kas priklauso sutuoktiniams, turi turtingą vertę ir nėra išskirta iš teisinio režimo, laikoma sutuoktinių turtu. Sutuoktinių turtui taikomas įstatymu nustatytas režimas, specialus sutartas režimas arba teismo sprendimu nustatytas režimas.

Pagal įstatymu nustatytą režimą viskas, ką santuokos laikotarpiu įgijo vienas sutuoktinis arba abu sutuoktiniai bendrai, laikoma bendru turtu, išskyrus:

- turtą, naudojamą vieno iš sutuoktinių asmeniniams poreikiams tenkinti;
- tik vienam iš sutuoktinių padovanotą, jo paveldėtą arba kaip testamentinę išskirtinę gautą turtą, nebent dovanotojas arba testatorius išreiškė kitokį pageidavimą;
- turtą, kurį vienas iš sutuoktinių gavo kaip kompensaciją už nematerialinę žalą jo prigimtinėms teisėms;
- turtą, kurį vienas iš sutuoktinių įgijo per teismo procesą, susijusį su vien jam priklausančia nuosavybe;
- turtą, kurį vienas iš sutuoktinių įgijo kaip kompensaciją už vien jam priklausančio turto sugadinimą, sunaikinimą ar praradimą.

Pagal įstatymu nustatytą režimą bet koks pelnas iš tik vienam sutuoktiniui priklausančio turto yra bendras turtas.

Pagal įstatymu nustatytą režimą bet kokios santuokos laikotarpiu prisiimtos skolos yra bendras turtas, nebent jos susijusios su turtu, priklausančiu tik vienam sutuoktiniui, ir tik tiek, kiek jos viršija iš šio turto gauto pelno vertę, arba jas prisiėmė vienas sutuoktinis be kito sutuoktinio sutikimo. Tai nesusiję su įprastų pirkinių ar šeimai skirtų būtiniausių reikmenų įsigijimu.

2 Kaip sutuoktiniai gali susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo? Kokie formalūs reikalavimai taikomi šiuo atveju?

Susižadėjusios ar susituokusios poros gali susitarti dėl kitokio turto režimo, negu įstatymu nustatytas režimas. Susitarime gali būti nustatytas atskiros nuosavybės režimas arba režimas, pagal kurį bendras turtas atsiranda tik iki santuokos pabaigos, arba susitarimu gali būti išplėsta arba apribota bendro turto apimtis, apibrėžta pagal įstatymu nustatytą režimą. Susitarime gali būti nustatyta tvarka, susijusi su bet koku turto objektu, jeigu tai nedraudžiama pagal teisės aktus. Visų pirma susitarime gali būti aptarta režimo taikymo sritis arba turinys, arba laikotarpis, kurio taikomas įstatymu nustatytas režimas ar kitas bendro turto režimas, arba konkretūs turto arba jo grupių objektai. Susitarime būsimas bendras turtas gali būti klasifikuojamas skirtingai negu pagal įstatymu nustatytą režimą. Susitarime taip pat gali būti numatytas turto režimas santuokos nutraukimo atveju.

Susitarimas dėl sutuoktinių turto teisinio režimo turi būti sudarytas oficialaus įrašo forma (t. y. jį turi būti patvirtinęs notaras).

Kai susižadėjusi pora sudaro susitarimą dėl sutuoktinių turto teisinio režimo, šis susitarimas įsigalioja santuokos sudarymo dieną.

3 Ar yra laisvės susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo apribojimų?

Susitarime gali būti nustatyta tvarka, susijusi su bet koku objektu, jeigu tai nedraudžiama pagal teisės aktus.

Susitarimu negali būti panaikinamos ar pakeičiamos nuostatos dėl įprastų namų apyvokos daiktų, nebent vienas iš sutuoktinių išvyko iš namų ūkio ir atsisako grįžti. Susitarimu negali būti užkertamas kelias sutuoktiniui aprūpinti šeimą. Susitarimo turiniu ar paskirtimi negali būti daromas poveikis bet kurios trečiosios šalies teisėms, nebent ta šalis su tuo sutiko susitarime. Bet koks be trečiosios šalies sutikimo sudarytas susitarimas tai šaliai teisinio poveikio neturi.

4 Koks yra santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) ar santuokos panaikinimo teisinis poveikis sutuoktinių turtui?

Sutuoktinių turtas praranda sutuoktinių turto statusą pasibaigus santuokai; tai įvyksta, kai sutuoktinis miršta, kai sutuoktinis paskelbiamas mirusiu arba kai santuoka nutraukiama. Kai sutuoktinių turto statusas išnyksta, turi būti padalijamas likęs turtas.

Jeigu santuoka pripažįstama negaliojančia, laikoma, kad ji niekada nebuvo sudaryta. Pripažinus santuoką negaliojančia, poros turinės teisės ir pareigos laikomos tokiomis pačiomis, kaip ir nutraukus santuoką turimos teisės ir pareigos.

5 Koks yra vieno iš sutuoktinių mirties poveikis sutuoktinių turto teisiniui režimui?

Sutuoktinių turto statusas išnyksta, turtas padalijamas. Likęs sutuoktinis yra įstatyminis mirusiojo pirmosios ir antrosios eilės įpėdinis.

6 Kuri institucija turi kompetenciją priimti sprendimą byloje, susijusioje su sutuoktinių turto teisiniu režimu?

Teismas.

7 Koks yra sutuoktinių turto teisinio režimo poveikis vieno iš sutuoktinių ir trečiosios šalies teisiniams santykiams.

Viskas, ką bet kuris iš sutuoktinių įgijo iki santuokos (*inter alia*), pagal įstatymu nustatytą režimą nelaikoma sutuoktinių turtu. Pagal įstatymu nustatytą režimą bet kokios santuokos laikotarpiu prisiimtos skolos yra bendras turtas, nebent jos susijusios su turtu, priklausančiu tik vienam sutuoktiniui, ir tik tiek, kiek jos

viršija iš šio turto gauto pelno vertę, arba jas prisiėmė vienas sutuoktinis be kito sutuoktinio sutikimo. Tai nesusiję su įprastų pirkinių ar šeimai skirtų būtiniausių reikmenų įsigijimu.

Klausimais, kurie yra susiję su bendru turto ar jo dalimis ir nelaikomi įprastais, sutuoktiniai teismo procese turi veikti kartu, nebent vienas sutuoktinis veikia gavęs kito sutuoktinio sutikimą. Jeigu sutuoktinis, priešingai santuokinės poros, šeimos ar šeimos namų ūkio interesams, be pagrįstos priežasties atsisako duoti sutikimą arba negali išreikšti savo valios, kitas sutuoktinis gali kreiptis į teismą, kad teismas duotų sutikimą vietoje sutuoktinio.

Jeigu sutuoktinis teismo procese veikia be kito sutuoktinio sutikimo, kai toks sutikimas buvo reikalingas, kitas sutuoktinis gali prašyti, kad toks procesas būtų pripažintas negaliojančiu. Jeigu dalį bendro turto vienas iš sutuoktinių planuoja naudoti komerciniais tikslais ir jeigu tos turto dalies vertė viršija sutuoktinių materialinę padėtį atitinkančią sumą, kito sutuoktinio sutikimas reikalingas pirmą kartą, kai šis turtas tokiu būdu naudojamas. Jeigu kitam sutuoktiniui neleidžiama dalyvauti šiame procese, jis gali prašyti, kad procesas būtų paskelbtas negaliojančiu. Jeigu bendro turto dalis naudojama verslo įmonės ar kooperatyvo daliai įsigyti arba jeigu įsigijus tokią dalį garantuojamos įmonės ar kooperatyvo skolos ir ši garantija viršija santuokinės poros materialinę padėtį atitinkančią sumą, reikalingas kito sutuoktinio sutikimas; jeigu kitam sutuoktiniui neleidžiama dalyvauti šiame procese, jis gali prašyti, kad šis procesas būtų paskelbtas negaliojančiu.

Jeigu sutuoktiniai taiko derybomis pasiektą arba susitarime nustatytą turto režimą, susitarimo turiniu ar paskirtimi negali būti pažeidžiamos bet kurios trečiosios šalies teisės, nebent ta šalis su tuo sutiko susitarime. Bet koks be trečiosios šalies sutikimo sudarytas susitarimas tai šaliai teisinio poveikio neturi.

8 Trumpas sutuoktinių turto padalijimo, įskaitant pasidalijimą, paskirstymą ir likvidavimą, tvarkos šioje valstybėje narėje aprašas.

Jeigu bendro turto statusas išnyksta arba šis turtas likviduojamas, arba sumažinama šio statuso taikymo sritis, anksčiau buvę bendri įsipareigojimai ir teisės įgyvendinami paskirstant turtą. Jeigu sumažintas turtas, taip pat turtas, kurio atitinkamas statusas išnykęs arba kuris yra likviduotas, nėra paskirstomas, jam atitinkamai taikomos bendram turtui taikytinos normos.

Paskirstant turtą negali būti daromas poveikis jokios trečiosios šalies teisėms. Jeigu turto paskirstymas turėjo poveikį kurio nors trečiojo asmens teisėms, tas asmuo gali reikalauti, kad teismas nustatytų, jog paskirstymas jam poveikio neturi. Skolos gali būti paskirstytos tik tarp sutuoktinių.

Pageidautina, kad sutuoktiniai pasiektų susitarimą dėl bendro turto pasidalijimo, jeigu tai įmanoma (jeigu, pavyzdžiui, nutraukiama santuoka arba sumažinamas bendras turtas). Susitarimas dėl turto pasidalijimo visada įsigalioja tą dieną, kurią bendras turtas buvo sumažintas, prarado bendro turto statusą arba buvo likviduotas, neatsižvelgiant į tai, ar susitarimas buvo sudarytas iki bendro turto sumažinimo, bendro turto statuso išnykimo ar jo likvidavimo. Susitarimas dėl turto pasidalijimo turi būti sudarytas rašytine forma, jeigu jis buvo sudarytas santuokos laikotarpiu arba jeigu bet kuriam pasidalytinam daiktui (pvz., nekilnojamosioms daiktams) reikalingas rašytinis nuosavybės perdavimo susitarimas. Jeigu susitarimas dėl turto pasidalijimo neprivalo būti sudarytas rašytine forma ir jeigu juo pasirūpina vienas sutuoktinis, kitas sutuoktinis turi pateikti tam sutuoktiniui pasidalijimo patvirtinimą.

Jeigu sutuoktiniai nepasiekia susitarimo dėl turto pasidalijimo, bet kuris iš jų gali prašyti teismo priimti nutartį. Teismas turi priimti nutartį dėl turto padalijimo vadovaudamasis padėtimi, buvusia, kai sutuoktinių turtas buvo sumažintas, prarado sutuoktinių turto statusą arba buvo likviduotas.

Padalijant turtą taikomos šios taisyklės:

- abiem sutuoktiniams tenkančios turto dalys privalo būti vienodos;
- kiekvienas sutuoktinis privalo kompensuoti visas bendro turto lėšas, išleistas to sutuoktinio asmeninio turto reikmėms;
- kiekvienas sutuoktinis turi teisę reikalauti kompensuoti jo asmeninio turto lėšas, išleistas bendro turto reikmėms;
- turi būti atsižvelgiama į išlaikomų vaikų poreikius;
- turi būti atsižvelgiama į tai, kaip kiekvienas sutuoktinis rūpinosi šeima, ypač į tai, kaip jis rūpinosi vaikais ir šeimos namų ūkiu;
- turi būti atsižvelgiama į tai, kaip kiekvienas sutuoktinis prisidėjo prie bendro turto įsigijimo ir išlaikymo.

Jeigu per trejus metus nuo bendro turto sumažinimo, jo statuso išnykimo arba jo likvidavimo tas turtas arba jo dalis nebuvo pasidalyti arba nebuvo pasiektas susitarimas dėl turto pasidalijimo, arba nebuvo pateikta prašymo teismui priimti nutartį dėl turto padalijimo, laikoma, kad sutuoktiniai arba buvę sutuoktiniai turtą pasidalijo taip:

- materialus kilnojamas turtas yra sutuoktinio, kuris jį kaip vienintelis savininkas naudoja savo poreikiams arba šeimos ar šeimos namų ūkio poreikiams, nuosavybė;
- kitas materialus kilnojamas ir nekilnojamas turtas yra bendra abiejų sutuoktinių nuosavybė ir kiekvienam sutuoktiniui priklauso lygiomis dalimis;
- kitos turtinės teisės, įsipareigojimai ir skolos priskiriami abiem sutuoktiniams lygiomis dalimis.

9 Kokia procedūra ir dokumentai ar informacija paprastai reikalingi nekilnojamojo turto registracijai?

Teisinis procesas, kuriuo nustatoma arba perduodama daiktinė teisė į nekilnojamąjį turtą, arba procesas, kuriuo pakeičiamos arba panaikinamos tokios teisės, turi būti rašytinis. Jeigu perduodama į viešą registrą įtraukto nekilnojamojo turto nuosavybė, nuosavybės pasikeitimas įsigalioja padarius įrašą tame registre.

Paskutinis naujinimas: 14/12/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Sutuoktinių turto teisinis režimas - Vokietija

1 Ar šioje valstybėje narėje yra nustatytas teisinis sutuoktinių turto teisinis režimas? Kas juo numatyta?

Kam nuosavybės teise priklauso santuokos laikotarpiu įgytas turtas ir kaip šis turtas padalijamas pasibaigus santuokai, visada nustatoma pagal konkretų šeimos teisėje įtvirtintą turto režimą. Santuokos padariniai turtinėms teisėms reglamentuojami Vokietijos Civilinio kodekso (vok. *Bürgerliches Gesetzbuch* – BGB) nuostatomis dėl sutuoktinių turto teisinio režimo. BGB pripažįstami šie turto režimai: turto vertės padidėjimo bendrumo režimas (vok. *Zugewinngemeinschaft*), visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas (*Gütertrennung*) ir neprivalomas turto vertės padidėjimo bendrumo režimas (*Wahl-Zugewinngemeinschaft*).

2 Kaip sutuoktiniai gali susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo? Kokie formalūs reikalavimai taikomi šiuo atveju?

Turto vertės padidėjimo bendrumo režimas taikomas, jeigu sutuoktinių pora notarine vedybų sutartimi nesusitarė kitaip. Turto vertės padidėjimo bendrumo režimas reiškia turto atskirumą santuokos laikotarpiu ir tuo laikotarpiu susikaupusio turto vertės padidėjimo vienodą paskirstymą turto režimui pasibaigus. Priešingai, dėl visiško sutuoktinių turto atskirumo režimo sutuoktiniai turi susitarti notarine sutartimi. Visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas reiškia visišką atitinkamo sutuoktinių turto atskirumą, santuokos pabaigoje nesuvienodinant turto vertės padidėjimo. Kiekvienas sutuoktinis kaip nuosavą valdo turtą, įgytą ir iki santuokos, ir santuokos laikotarpiu. Visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas taip pat gali atsirasti nesant konkrečios sutuoktinių sutarties, pavyzdžiui, tuo atveju, jeigu turto režimas panaikinamas arba atmetamas vedybų sutartimi ir kartu nesusitariama dėl kitokio turto režimo.

Dėl visiško sutuoktinių turto bendrumo režimo sutuoktiniai taip pat turi susitarti notarine sutartimi. Pagal visiško sutuoktinių turto bendrumo režimą iki santuokos turėtas turtas ir santuokos laikotarpiu įgytas turtas paprastai tampa bendru poros turto (vok. *Gesamtgut* – bendra nuosavybe turimas turtas). Be to, kiekvienas sutuoktinis gali turėti savo atskirą turtą (vok. *Sondergut*), nepriklausantį bendram sutuoktinių turtui. Tai yra dalykai, kurių negalima perduoti

teisiniais sandoriais, pavyzdžiui, neareštuotini reikalavimai arba ūkinės bendrijos dalis. Galiausiai kiekvienas sutuoktinis gali tam tikrus dalykus rezervuoti kaip atskirą turtą. Be to, sutuoktiniai gali nustatyti specialios formos sutuoktinių turto bendrumo režimą, t. y. įgyto turto bendrumo režimą (vok. *Errungenschaftsgemeinschaft*). Šiuo tikslu jie turi vedybų sutartyje pareikšti, kad visas iki santuokos įgytas turtas laikytinas rezervuotu turtu. Neprivalomas turto vertės padidėjimo bendrumo režimas yra Prancūzijos ir Vokietijos turto režimas, skirtas išvengti problemų teisiniuose Prancūzijos piliečio ir Vokietijos piliečio santykiuose, galinčių kilti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo skirtumų. Jeigu sutuoktiniai pasirenka šį turto režimą, santuokos laikotarpiu jų turtas lieka atskiras, kaip ir Vokietijos turto vertės padidėjimo bendrumo režimo atveju. Poros turto vertės padidėjimas sutuoktiniams vienodai padalijamas tik pasibaigus turto režimui. Nepaisant panašumo su Vokietijos turto vertės padidėjimo bendrumo režimo turiniu, neprivalomas turto vertės padidėjimo bendrumo režimas turi tam tikrų specialių ypatumų, kuriems įtaką daro Prancūzijoje taikoma tvarka. Pavyzdžiui, vienodinant turto vertės padidėjimą neatsižvelgiama į žalos atlyginimą už skausmą ir kančias ir atsitiktinį nekilnojamojo turto vertės padidėjimą (pvz., zonuojant kaip statybai skirtą žemę).

3 Ar yra laisvės susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo apribojimų?

Jeigu sutuoktiniai mano, kad įstatymu nustatytas turto režimas – turto vertės padidėjimo bendrumo režimas – jų santuokai nėra tinkamas, jie gali sudaryti notarinę vedybų sutartį. Toje sutartyje jie gali susitarti dėl visiško sutuoktinių turto atskirumo režimo arba visiško sutuoktinių turto bendrumo režimo arba konkrečiame turto režime nustatyti kitokią tvarką, negu numatyta įstatyme. Sutartyje taip pat gali būti nurodyta pensijų pasidalijimo ar išlaikymo mokėjimo tvarka.

Tačiau sudarant vedybų sutartį turėtų būti pasirūpinta, kad numatyta tvarka būtų faktiškai galiojanti. Pavyzdžiui, jeigu vedybine sutartimi vienašališkai pabloginama vieno iš sutuoktinių padėtis ir susidaro tam tikros kitos aplinkybės, gali būti laikoma, kad sutartis prieštarauja priimtiems moralės principams ir todėl yra niekinė. Tuo atveju toliau taikomos įstatyminės nuostatos, kurios vedybų sutartimi teoriškai atmetamos. Teismų praktika šioje srityje yra labai įvairi. Ar tam tikra tvarka tikrai prieštarauja priimtiems moralės principams ir todėl yra niekinė, o gal ją reikia pakoreguoti – dėl to galiausiai galima nuspręsti tik kiekvienu konkrečiu atveju.

4 Koks yra santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) ar santuokos panaikinimo teisinis poveikis sutuoktinių turtui?

Pagal įstatymu nustatytą turto režimą – turto vertės padidėjimo bendrumo režimą – turto vertės padidėjimas suvienodinamas, jeigu turto režimas nutrūksta (pvz., vienam sutuoktiniui mirus, nutraukus santuoką arba sutartimi susitarus dėl kitokio turto režimo). Turto vertės padidėjimo suvienodinimas reiškia, kad sutuoktinis, kuris santuokos laikotarpiu įgijo daugiau turto negu kitas sutuoktinis, turi pinigine išmoka kompensuoti tam sutuoktiniui pusę turto vertės padidėjimo skirtumo.

Pagal visiško sutuoktinių turto bendrumo režimą santuokos nutraukimo atveju, įvykdžius įsipareigojimus, bendras turtas padalijamas. Kiekvienas sutuoktinis paprastai turi teisę į pusę likusio pertekliaus. Tačiau jeigu sutuoktiniai susitarė dėl visiško sutuoktinių turto atskirumo režimo, pasibaigus sutuoktinių turto režimui turtas nebus vienodinamas, nes abiejų sutuoktinių turtas yra visiškai atskiras.

Teisė į išlaikymą nepriklauso nuo sutuoktinių turto režimo. Jeigu sutuoktiniai gyvena atskirai, tačiau nėra nutraukę santuokos, nepriteklių patiriantis sutuoktinis paprastai turi teisę gauti išlaikymą iš ekonomiškai pajėgaus sutuoktinio. Išlaikymo reikalavimas galioja tik iki santuokos nutraukimo įsigaliojimo. Tačiau po santuokos nutraukimo nepriteklių patiriantis sutuoktinis tam tikromis aplinkybėmis gali turėti teisę reikalauti po santuokos nutraukimo mokamo išlaikymo. Teisės aktuose pripažįstamos tokios teisės gauti išlaikymą: išlaikymas vaiko priežiūrai, išlaikymas dėl amžiaus, ligos ar negalios, išlaikymas dėl nedarbo, papildomas išlaikymas, išlaikymas mokymosi, kvalifikacijos kėlimo ir persikvalifikavimo laikotarpiu ir išlaikymas teisingumo labui.

Kai yra priežasčių pripažinti santuoką negaliojančia, teisės į kompensaciją ir išlaikymą atskirais atvejais gali galioti net ir pripažinus santuoką negaliojančia.

5 Koks yra vieno iš sutuoktinių mirties poveikis sutuoktinių turto teisiniui režimui?

Kai galioja turto vertės padidėjimo bendrumo režimas, mirus vienam sutuoktiniui turto vertės padidėjimas suvienodinamas fiksuotąja norma – vienu ketvirtadaliu – padidinant įstatyminę palikimo dalį (vok. *gesetzlicher Erbteil*), neatsižvelgiant į tai, ar mirusio sutuoktinio turtas santuokos laikotarpiu iš tikrųjų padidėjo. Jeigu pergyvenęs sutuoktinis nėra įpėdinis arba atsisako palikimo, jis gali reikalauti suvienodinti faktinį turto padidėjimą ir pareikalauti privalomos minimalios dalies (vok. *kleiner Pflichtteil*). Ši privaloma minimali dalis apskaičiuojama pagal įstatyminę palikimo dalį, o į fiksuotąją normą – vieną ketvirtadalį – turto vertės padidėjimo neatsižvelgiama.

Jeigu sutuoktiniai susitarė dėl visiško sutuoktinių turto atskirumo režimo, santuokos pabaigoje turto vertės padidėjimas taikant fiksuotąją normą nevienodinamas. Taikoma visuotinai taikytina teisinė paveldėjimo tvarka.

Galiojant visiško sutuoktinių turto bendrumo režimui, palikimas sudaro pusę bendro turto, taip pat mirusiojo rezervuoto turto ir jo atskiro turto. Pergyvenusio sutuoktinio paveldima dalis nustatoma pagal bendrąsias nuostatas.

6 Kuri institucija turi kompetenciją priimti sprendimą byloje, susijusioje su sutuoktinių turto teisiniu režimu?

Šeimos bylų teismas kompetentingas spręsti nuosavybės teisės klausimus, t. y. bylas, susijusias su sutuoktinių turto teise grindžiamais reikalavimais, ypač reikalavimu suvienodinti sutuoktinių turto vertės padidėjimą.

7 Koks yra sutuoktinių turto teisinio režimo poveikis vieno iš sutuoktinių ir trečiosios šalies teisiniams santykiams.

Susituokęs asmuo paprastai atsako tik už savo paties skolas ir tik savo turtu. Tai netaikoma sandoriams, skirtiems pagrįstiems kasdieniams šeimos poreikiams tenkinti.

Tačiau, galiojant turto vertės padidėjimo bendrumo režimui, taikomos principo, kad sutuoktinis turi teisę laisvai disponuoti savo turtu, išimties. Jeigu vienas sutuoktinis pageidauja perleisti (parduoti, atiduoti) visą arba beveik visą savo turtą, jam reikalingas kito sutuoktinio sutikimas. Ta pati nuostata taikoma, jeigu susituokęs asmuo pageidauja perleisti daiktus, kurie nuosavybės teise priklauso tik tam asmeniui, tačiau yra sutuoktinių poros namų ūkio dalis.

Kita vertus, kai taikomas visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas, kiekvienas sutuoktinis gali laisvai perleisti visą savo turtą ir jam nereikia kito sutuoktinio sutikimo norint perleisti namų ūkiui priklausančius daiktus.

Jeigu sutuoktiniai susitarė dėl visiško sutuoktinių turto bendrumo režimo, jie paprastai bendrai valdo savo bendrą turtą, nebent vedybų sutartimi valdymas perduodamas vienam sutuoktiniui. Bendru turtu atsakoma tik už prievolę, kylančią iš teisinio sandorio, kurį sutuoktinis sudarė galiojant visiško sutuoktinių turto bendrumo režimui, jeigu kitas sutuoktinis sutiko su teisiniu sandoriu arba jeigu teisinis sandoris bendro turto atžvilgiu galioja ir nesant kito sutuoktinio sutikimo.

8 Trumpas sutuoktinių turto padalijimo, įskaitant pasidalijimą, paskirstymą ir likvidavimą, tvarkos šioje valstybėje narėje aprašas.

Sutuoktinių būstas ir namų ūkio daiktai gali būti paskirstomi, kai sutuoktiniai gyvena atskirai arba po santuokos nutraukimo. Jeigu kitais atvejais atsirado bendros nuosavybės statusas ir sutuoktiniai negali susitarti, daiktas parduodamas aukcione ir pajamos padalijamos.

9 Kokia procedūra ir dokumentai ar informacija paprastai reikalingi nekilnojamojo turto registracijai?

Jeigu sutuoktiniai kaip sutuoktinių turto teisinį režimą pasirenka visiško sutuoktinių turto bendrumo režimą, jie turi notarinę vedybų sutartį pateikti žemės registrai ir prašyti padaryti jame pakeitimą. Visais kitais atvejais, t. y. jeigu sutuoktiniai kaip sutuoktinių turto teisinio režimo nepasirenka visiško sutuoktinių turto bendrumo režimo, pakeitimo žemės registre daryti nereikia.

Paskutinis naujinimas: 02/11/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija

neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Sutuoktinių turto teisinis režimas - Ispanija

1 Ar šioje valstybėje narėje yra nustatytas teisinis sutuoktinių turto teisinis režimas? Kas juo numatyta?

1.1. Teisinis režimas. Bendroji civilinė teisė ir konkreti tam tikrų autonominių sričių teisė

Būtų neteisinga kalbėti apie Ispanijoje galiojančią vieną bendrą teisę ar sutuoktinių turto teisinį režimą. Kai kurios autonominės sritys kartu su valstybe turi jurisdikciją civilinės teisės srityje (nors sutuoktinių turto teisiniai režimai priklauso ne visų autonominių sričių reglamentuojamiems klausimams). Tai reiškia, kad visi Ispanijos piliečiai turi ne tik Ispanijos pilietybę, bet ir konkrečią regioninę pilietybę (isp. *vecindad civil*). Pagal tai nustatoma, ar jiems taikoma bendroji civilinė teisė, ar specialiai arba regioninė civilinė teisė (Civilinio kodekso 14 straipsnis).

Regionai, turintys savo civilinę teisę, yra, pvz., Aragonas, Katalonija, Balearų salos, Navara, Baskų kraštas, Galisija ir Valensija (nors pastarojoje sutuoktinių turto teisiniai režimai nereglamentuojami, nes Konstitucinis Teismas (isp. *Tribunal Constitucional*) jos priimtą įstatymą paskelbė prieštaraujančiu Konstitucijai). Taigi, likusių autonominių sričių piliečiai turi „bendrą“ regioninę pilietybę (isp. *vecindad civil común*) (Civilinio kodekso 14 straipsnyje reglamentuojama, kaip įgyjama regioninė pilietybė).

– Ispanijos piliečių tarpusavio santuokos (neturinčios tarptautinio elemento) atveju siekiant nustatyti sutuoktinių turto teisiniu režimu taikytiną teisę ir tai, ar taikyti bendrą teisę, ar konkrečios autonominės srities teisę, reikia remtis Civilinio kodekso įžanginėje antraštinėje dalyje (isp. *Título Preliminar del Código Civil*) išdėstytais tarpregioninės teisės normomis (Civilinio kodekso 9 straipsnio 2 dalis ir 16 straipsnis).

Civiliniame kodekse numatytas režimas taikomas sutuoktiniams, turintiems bendrą regioninę pilietybę.

Jeigu sutuoktiniai tokios bendros regioninės pilietybės neturi, taikoma teisė, susijusi su vieno iš sutuoktinių regionine pilietybe arba įprastine gyvenamąja vieta, kurią sutuoktiniai bendrai pasirenka iki santuokos sudarymo išduodamame autentiškame dokumente. Jeigu tokios teisės nėra, taikoma bendros įprastinės gyvenamosios vietos, kurioje sutuoktiniai pradeda gyventi iš karto po santuokos sudarymo, teisė. Galiausiai, jeigu tokios gyvenamosios vietos nėra, taikoma vietos, kurioje sudaryta santuoka, teisė.

Išimtiniais atvejais, jeigu sutuoktinių regioninė pilietybė skirtinga ir jeigu abiejuose regionuose vienas iš sutuoktinių turto teisiniu režimų yra visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas (o pagal pirmiau nurodytas normas taikytinas režimas buvo kitoks), taikomas Civiliniame kodekse nurodytas visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas.

– Kai vienas iš sutuoktinių nėra Ispanijos pilietis arba sutuoktinių pora turi ryšį su kita šalimi, taikytina teisė nustatoma pagal Reglamento (ES) 2016/1103 33 straipsnio nuostatas; šis straipsnis aiškinamas taip, kad dėl Ispanijos piliečių tais atvejais, kai reglamente pilietybė nurodyta kaip ryšio kriterijus, tai laikoma nuoroda į regioninę pilietybę.

Tačiau regioninė pilietybė yra koncepcija, taikoma tik Ispanijos piliečiams (Civilinio kodekso 15 straipsnis); todėl, kadangi regioninė pilietybė netaikoma užsieniečiams, taikoma 33 straipsnio 2 dalis, kuria pilietybės teisė pakeičiama artimiausią ryšį turinčia teise, t. y. teritorinio vieneto, su kuriuo sutuoktiniai turi artimiausius ryšius, teise.

1.2. Sutuoktinių turto teisiniai režimai, taikomi pagal Civilinį kodeksą ir konkrečius autonominių sričių įstatymus, jeigu sutuoktiniai nėra sudarę susitarimo

Siekiant nustatyti sutuoktinių turto teisinį režimą tais atvejais, kai sutuoktiniai nėra sudarę susitarimo, taikoma papildoma teisė, kuri skiriasi priklausomai nuo taikytinos vidaus civilinės teisės:

Civilinis kodeksas (taikomas, jeigu taikytina teisė nėra Aragono, Katalonijos, Balearų salų, Navaros, Baskų krašto ar Galisijos teisė): visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas (isp. *sociedad de gananciales*) (Civilinio kodekso 1344 straipsnis ir paskesni straipsniai). Pagal šį režimą bet kurio iš sutuoktinių įgytas turtas ir gautos išmokos tampa abiejų sutuoktinių turto. Kiekvieno sutuoktinio asmeniniam turtui iš esmės priklauso iki santuokos turėtas turtas ir santuokos metu nemokamai arba mainais į asmeninį turtą įgytas turtas. Iki santuokos įgytam pagrindiniam būstui taikomas specialus režimas, pagal kurį, priešingai negu kitam iki santuokos įgytam turtui (kuris visada yra asmeninis), vėliau pagrindiniam būstui išlaikyti iš bendrų lėšų atliekant mokėjimus pagrindinis būstas proporcingai tampa bendru turto. Kilus abejonėms, daroma prielaida, kad turtas yra bendras turtas. Atsakomybės bendru turto režimas reglamentuojamas taip pat, šiam turtui priklauso turtas, atsiradęs įprastai verčiantis profesija, menine veikla ar amatu. Jeigu skolų įgyja tik vienas sutuoktinis, iš pradžių savo turtu atsako tik tas asmuo; jeigu turto nepakanka, kreditoriai gali perimti bendrą turtą. Tačiau šiuo atveju kitas sutuoktinis gali prašyti panaikinti visiško sutuoktinių turto bendrumo režimą, tada bendro turto perėmimas pakeičiamas skolingam sutuoktiniui priklausančios dalies perėmimu; nuo to momento santuokai taikomas visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas. Bendras turtas valdomas bendrai (nors kasdieniu pagrindu pagal namų ūkio įgaliojimą (isp. *potestad doméstica*) jį gali valdyti bet kuris sutuoktinis). Asmeninio turto valdymas priklauso nuosavybės teisę į tą turtą turinčio sutuoktinio atsakomybei (nors esama specialių nuostatų, susijusių su šeimos būstu, nes jis gali priklausyti tik vienam sutuoktiniui, tačiau reikalingas kito sutuoktinio sutikimas arba, jeigu sutikimo nėra, teismo leidimas). Norint perleisti arba suvaržyti bendrą turtą, reikalingas abiejų sutuoktinių sutikimas.

Aragonas: visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas (isp. *consorcio conyugal*) reglamentuojamas Aragono regioninio teisės kodekso (isp. *Código de Derecho Foral de Aragón*) 210 straipsnyje ir paskesniuose straipsniuose. Pagal šį režimą už bet kurio sutuoktinio darbą, veiklą ar kaip jo turto grąža šio sutuoktinio įgytas turtas arba gautos išmokos tampa bendru turto. Kiekvieno sutuoktinio asmeniniam turtui iš esmės priklauso iki santuokos turėtas turtas ir santuokos metu nemokamai arba mainais į asmeninį turtą įgytas turtas. Kilus abejonėms, daroma prielaida, kad turtas yra bendras turtas. Pagal Aragono civilinę teisę iki santuokos įgytas turtas, įskaitant pagrindinį būstą, visada yra asmeninis, nebent jo kainos sumokėjimas buvo visiškai atidėtas ir ši kaina bus sumokama iš bendrų lėšų po santuokos sudarymo. Atsakomybės už šį turtą sistema yra teisiškai reglamentuota. Jeigu skolų įgyja tik vienas sutuoktinis, savo turtu atsako tik tas asmuo; jeigu šio turto nepakanka ir jeigu vykdomas išieškojimas iš bendro turto už skolas, už kurias sutuoktiniai nėra atsakingi bendrai, skolininko sutuoktinis gali įgyvendinti teisę išsaugoti savo dalies bendrame turte vertę – prašyti likviduoti visiško sutuoktinių turto bendrumo režimą tik išsaugotinai vertei nustatyti, nenutraukiant paties režimo galiojimo.

Pažymėtina, kad Aragone pergyvenęs sutuoktinis turi teisę į uzufruktą (isp. *usufructo viudal aragonés*) ir, nors ši teisė yra paveldėjimo teisė, ji taip pat yra būsima teisė sutuoktiniui esant gyvam (isp. *derecho expectante de viudedad*).

Katalonija: visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas (Katalonijos Civilinio kodekso (isp. *Código Civil de Cataluña*) 232 straipsnio 1 dalis. Pagal šį režimą kiekvienas sutuoktinis turi teisę nuosavybės teise turėti turto, jį valdyti ir juo laisvai naudotis. Jeigu kyla abejonių, kuriam sutuoktiniui priklauso turtas arba teisė, laikoma, kad jie priklauso abiem sutuoktiniams lygiomis nedalomomis dalimis. Tačiau preziumuojama, kad ne itin vertingas vienam iš sutuoktinių priklausantis asmeninio naudojimo kilnojamas turtas ir jo veiklai vykdyti tiesiogiai skirtas turtas yra jo išimtinė nuosavybė.

Balearų salos: visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas (Balearų salų civilinės teisės kodekso (isp. *Compilación de Derecho Civil de las Islas Baleares*) 3 straipsnis, taikomas Maljorkai; 65 straipsnis, taikomas Menorkai; 67 straipsnis, taikomas Ibisai ir Formenterai). Pagal šį režimą kiekvienam sutuoktiniui santuokos sudarymo metu priklausantis turtas ir bet kuris bet kuriomis priemonėmis santuokos laikotarpiu įgytas turtas laikomas jo asmeniniu turto.

Navara: visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas (isp. *conquistas*) (Navaros Naujojo teisės kodekso (isp. *Fuero Nuevo de Navarra*) 87 straipsnis ir paskesni straipsniai). Tai yra režimas, pagal kurį įgytas turtas apima (be kita ko) santuokos laikotarpiu darbu ar kita veikla bet kurio iš sutuoktinių įgytą turtą ir pajamas bei grąžą, gautas tiek iš bendro, tiek iš asmeninio turto. Asmeninis turtas – tai, be kita ko, turtas, kurį sutuoktinis gauna už pinigus iki santuokos, net jeigu įsigijimas įvyksta santuokos laikotarpiu arba išlaidos ar atlygis visiškai arba iš dalies sumokami kito sutuoktinio arba bendro turto lėšomis, taip pat iš

pelno iki santuokos arba santuokos laikotarpiu įgytas turtas. Visas turtas, kuris dokumentais nėra įformintas kaip asmeninis turtas, laikomas bendru turtu. Būstui ir namų apyvokos daiktams taikomas specialus režimas, jeigu jie įgyjami arba visiškai ar iš dalies apmokami santuokos laikotarpiu, net jeigu jie kildinami iš ankstesnės nuosavybės. Šiuo atveju, jeigu mokėjimas buvo atliktas išimtinai tik vieno sutuoktinio lėšomis, tai bus jo asmeninis turtas. Jeigu mokėjimas buvo atliktas abiem sutuoktiniams nuosavybės teise priklausančiu turtu, turtas nedalomai priklausys jiems abiem, proporcingai atitinkamiems jų įnašams. Jeigu mokėjimas buvo atliktas vieno arba abiejų sutuoktinių turtu ir bendru turtu, nedalomumas taikomas proporcingai kiekvieno sutuoktinio įnašui ir įnašams iš bendro turto. Taip pat reglamentuojama bendro turto ir asmeninio turto administravimo ir atsakomybės už jį sistema. Kai susidaro asmeninės skolos, jeigu skolingas sutuoktinio asmeninio turto nepakanka, kreditorius gali prašyti areštuoti bendrą turtą, apie tai pranešama kitam sutuoktiniui. Jeigu jis neatsako ir bendras turtas areštuojamas, vykdomas išieškojimas ir laikoma, kad skolingas sutuoktinis gavo savo dalies vertę, kai jis atlieka mokėjimą savo lėšomis arba kai likviduojamas visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas. Tačiau kitas sutuoktinis per devynias dienas nuo pranešimo apie areštą gali prašyti bendro turto areštą pakeisti likusiu turtu, kuris, likvidavus visiško sutuoktinių turto bendrumo režimą, priskiriamas skolingam sutuoktiniui. Šiuo atveju areštavus turtą visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas panaikinamas ir likviduojamas ir nuo to momento taikomas visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas.

Baskų kraštas: kai abu sutuoktiniai yra Biskajos, Aramajonos ar Ljodijaus žemumų gyventojai, santuokai taikomas regioninis visuotinis visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas (isp. *comunicación foral de bienes*). Kai regioninę Biskajos, Aramajonos ar Ljodijaus žemumų pilietybę turi tik vienas sutuoktinis, šis režimas taikomas tuo atveju, jeigu jis taikomas pirmojoje bendroje įprastinėje sutuoktinių gyvenamojoje vietoje; jeigu taip nėra, taikomas vietos, kurioje buvo sudaryta santuoka, režimas. Kitose Baskų krašto vietose, jeigu nėra susitarimo, sutuoktinių turto teisinis režimas yra visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas (isp. *sociedad de gananciales*), nustatytas Civiliniame kodekse (Baskų krašto Regioninio civilinės teisės įstatymo (isp. *Ley de Derecho Civil Foral del País Vasco*) 127 straipsnis ir paskesni straipsniai). Pagal regioninį visuotinį visiško sutuoktinių turto bendrumo režimą visas bet kurio sutuoktinio ir bet kokiomis lėšomis įgytas turtas, teisės ir turto dalys, nepriklausomai nuo jų kilmės, lygiomis dalimis priklauso abiem sutuoktiniams. Tai taikoma ir iki santuokos įgytam turtui, ir santuokos laikotarpiu įgytam turtui, neatsižvelgiant į tai, kur tas turtas yra. Nepaisant šio teoriškai visuotinio pobūdžio, visiško sutuoktinių turto bendrumo režimo taikymo sritis skiriasi priklausomai nuo santuokos nutrūkimo priežasties. Taigi, jeigu santuoka nutrūksta dėl vieno sutuoktinio mirties ir yra santuokoje gimusių vaikų, visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas yra visuotinio pobūdžio. Tačiau jeigu santuoka nutrūksta dėl vieno sutuoktinio mirties, tačiau nėra santuokoje gimusių vaikų, arba jeigu santuoka nutrūksta dėl kitos priežasties (pvz., dėl santuokos nutraukimo), visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas taikomas tik įgytam turtui arba už užmokestį įgytam turtui, o iki santuokos įgytam turtui ir nemokamai gautam turtui netaikomas.

Galisija: visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas (isp. *gananciales*) (Galijos Civilinės teisės įstatymo (isp. *Ley de Derecho Civil de Galicia*) 171 straipsnis).

2 Kaip sutuoktiniai gali susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo? Kokie formalūs reikalavimai taikomi šiuo atveju?

Sutuoktiniai gali apibrėžti savo sutuoktinių turto teisinį režimą taip, kad pirmesniame skirsnyje minėtos papildomos nuostatos nebūtų taikomos.

Šiuo tikslu jie turi pas notarą pasirašyti viešą ikivedybinę sutartį (Civilinio kodekso 1280 ir 1315 straipsniai), ji turi būti įtraukiama į civilinį registrą, o notaras tą pačią dieną, kai pasirašoma sutartis, turi nusiųsti autorizuotą viešo dokumento elektroninę kopiją atitinkamam registro valdytojui kaip santuokos įregistravimo įrodymą (Civilinio registro įstatymo (isp. *Ley del Registro Civil*) 60 straipsnis).

Sutuoktiniai, įvykdę tuos pačius formalius reikalavimus (Civilinio kodekso 1331 straipsnis) ir nepažeisdami trečiųjų šalių teisių (Civilinio kodekso 1317 straipsnis), taip pat gali santuokos laikotarpiu pakeisti sutuoktinių turto teisinį režimą.

Ta pati galimybė numatyta autonominėse srityse, turinčiose savo civilinę teisę, pagal kurią reglamentuojamos santuokos: Katalonijos Civilinio kodekso 231 straipsnio 10 dalis ir paskesni straipsniai; Balearų salų Civilinės teisės kodekso 3 straipsnis, taikomas Maljorkai ir Menorkai (isp. *capítulos*), ir Balearų salų Civilinės teisės kodekso 66 straipsnis, taikomas Ibisai ir Formenterai (isp. *espólits*); Baskų krašto Civilinės teisės įstatymo 125 straipsnis ir paskesni straipsniai; Galijos Civilinės teisės įstatymo 171 straipsnis ir paskesni straipsniai; Aragono Regioninio teisės kodekso 185 straipsnis; Navaros Regioninio civilinės teisės kodekso 78 straipsnis ir paskesni straipsniai.

3 Ar yra laisvės susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo apribojimų?

Sutuoktiniai gali laisvai pasirinkti sau taikytiną sutuoktinių turto teisinį režimą ir nuspręsti taikyti bet kurį režimą, įskaitant tuos, kurie reglamentuojami bet kuriame iš Ispanijos civilinės teisės įstatymų (kuriuose išsamiai aprašytas sutuoktinių turto teisinis režimas, taikomas nesant susitarimo, ir kiti režimai, kuriuos šalys gali susitarti taikyti), ir tuos, kurie numatyti kitų valstybių teisės aktuose. Tačiau niekada neturi būti įtraukiamos nuostatos, kurios prieštarauja teisei ar padorumui arba kuriomis ribojama kiekvienam sutuoktiniui priklausančių teisių lygybė (Civilinio kodekso 1328 straipsnis ir Ispanijos Konstitucijos 14 straipsnis).

4 Koks yra santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) ar santuokos panaikinimo teisinis poveikis sutuoktinių turtui?

Pripažinus santuoką negaliojančia, sutuoktiniams pradėjus gyventi skyrium ir nutraukus santuoką sutuoktinių turto teisinis režimas baigiasi. Tai numatyta įvairiose skirtingų sutuoktinių turto teisinių režimų reglamentavimo nuostatose (įskaitant, pavyzdžiui, Civilinio kodekso 1392 straipsnį dėl visiško sutuoktinių turto bendrumo režimo arba Civilinio kodekso 1415 straipsnį, kuriuo Civiliniame kodekse reglamentuojami dalyvavimo režimai).

Kai taikomas visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas, likvidavimui turi būti taikoma Civilinio proceso kodekse (isp. *Ley de Enjuiciamiento Civil*) išdėstyta procedūra. Kol tai atliekama, tarp sutuoktinių atsiranda tam tikros formos bendra nuosavybės teisė į turtą, skirtinga negu galiojant kitiems visiško sutuoktinių turto bendrumo režimams, – taikomas specialus teisinis režimas, liekantis galioti iki turto bendrumo pabaigos, kol atliekant likvidavimo ir padalijimo operacijas kiekvienam iš bendrasavininkų paskiriama individualizuota turto dalis.

Visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas (isp. *sociedad de gananciales*) gali būti likviduojamas pagal Civilinio kodekso 1392–1410 straipsnių normas tarpusavio susitarimu dalyvaujant notarui arba, jei toks susitarimas nesudaromas – teisme (tokiu atveju taikoma Civilinio proceso kodekse numatyta procedūra).

Galiojant visiško sutuoktinių turto atskirumo režimui, sutuoktinių turto teisinio režimo likviduoti nereikia, nes kiekvienas sutuoktinis yra savo turto savininkas. Turtui, kuris nuo pradžios priklauso abiem sutuoktiniams, taikomas bendros nuosavybės režimas, kuris toliau galioja pripažinus santuoką negaliojančia, sutuoktiniams pradėjus gyventi skyrium arba nutraukus santuoką, nepažeidžiant nė vieno iš bendrasavininkų teisės prašyti padalyti turtą (kaip ir visais bendros nuosavybės atvejais).

5 Koks yra vieno iš sutuoktinių mirties poveikis sutuoktinių turto teisiniui režimui?

Mirtis taip pat nutraukia sutuoktinių turto teisinį režimą, kaip numatyta įvairiose skirtingų sutuoktinių turto teisinių režimų reglamentavimo nuostatose (įskaitant, pavyzdžiui, Civilinio kodekso 1392 straipsnį, taikomą kartu su jo 85 straipsniu, dėl visiško sutuoktinių turto bendrumo režimo arba Civilinio kodekso 1415 straipsnį, kuriuo Civiliniame kodekse reglamentuojami dalyvavimo režimai).

Nedarant poveikio nuostatoms, kurias miręs sutuoktinis gali būti išdėstęs paskutinės valios pareiškime arba testamente, našliu likusiam sutuoktiniui nustatytos tam tikros teisės, priklausančios nuo paveldėjimui taikomos teisės sistemos. Panašiai, jeigu sutuoktinis miršta nesudaręs testamento, kitas sutuoktinis turi tam tikras paveldėjimo teises.

Kaip nustatoma taikytina teisė:

- tais atvejais, kai pora yra susijusi su daugiau negu viena valstybe, taikytina civilinė teisė nustatoma pagal Reglamento (ES) Nr. 650/2012 nuostatas. 36 straipsnyje išdėstyta nuostata tampa svarbi, kai taikoma Ispanijos teisė, taigi, tokiu atveju taikomas galiojantis Civilinis kodeksas arba autonominės civilinės teisės nuostatos, priklausomai nuo konkretaus ryšio, kurį testatorius galbūt turėjo arba neturėjo su autonominė sritimi, turinčia savo civilinę teisę, pagal kurią reglamentuojamas atitinkamas klausimas;
- užsienio elementų neturintio paveldėjimo atveju, nors paveldėjimas reglamentuojamas civilinės teisės nuostatomis, susijusiomis su regionine pilietybe, kurią testatorius turėjo mirties metu, pagal teisės aktus pergyvenusiam sutuoktiniui suteikiamos teisės reglamentuojamos pagal tą pačią teisę, kuria reglamentuojamos santuokos pasekmės, todėl palikuonių teisėtos dalys visada išsaugomos (Civilinio kodekso 16 straipsnis ir 9 straipsnio 8 dalis). Toliau pergyvenusio sutuoktinio teisės nagrinėjamos atsižvelgiant į įvairius Ispanijoje galiojančius civilinės teisės įstatymus, priklausomai nuo to, ar testatorius savanoriškai pasirinko savo palikimu (dažniausiai – testamentu), ar mirė nesudaręs testamentą.

– Jeigu mirusysis paliko testamentą:

Civilinis kodeksas (taikomas, jeigu taikytina teisė nėra Aragono, Katalonijos, Balearų salų, Navaros, Baskų krašto ar Galisijos teisė), kuriame nustatyta, kad minimali dalis, į kurią pergyvenęs sutuoktinis turi teisę, yra tokia pati, kokia būtų, jeigu sutuoktinis nebūtų palikęs testamentą, t. y. uzufukto teisė į trečdajį palikėjo turto, jeigu esama vaikų ar palikuonių. Jeigu esama tik protėvių, sutuoktinis turi teisę gauti uzufuktą į pusę palikėjo turto. Galiausiai, jeigu nėra nei protėvių, nei palikuonių, gaunama uzufukto teisė į du trečdalius palikėjo turto (Civilinio kodekso 834 straipsnis ir paskesni straipsniai).

Aragonas: sudarius santuoką, kiekvienas sutuoktinis įgyja našlio uzufukto teisę (isp. *usufructo de viudedad*) į visą sutuoktinio, kuris mirs pirmas, turtą (Aragono Regioninio civilinės teisės kodekso 271 straipsnis). Ši teisė (kildinama iš šeimos teisės, o ne paveldėjimo teisės) sutuoktiniams priklauso pagal Aragono visiško sutuoktinių turto bendrumo režimą, net jeigu jų regioninė pilietybė vėliau pakinta, šiuo atveju neįskaitant pagal paveldėjimo teisę nustatytos teisėtos dalies. Pergyvenęs sutuoktinis taip pat turi teisę gauti našlio uzufuktą, jei mirusysis mirties metu turėjo Aragono regioninę pilietybę.

Balearų salos: Maljorkoje ir Menorkoje pergyvenusio sutuoktinio visuotinė teisė į uzufuktą pripažįstama, jeigu testatorius neturi gyvų tėvų. Jeigu testatorius tėvai gyvi, galioja uzufukto teisė į du trečdalius jo turto, jeigu yra palikuonių – į pusę testatoriaus turto (Balearų salų Regioninio civilinės teisės kodekso 45 straipsnis). Ibioje ir Formenteroje pergyvenęs sutuoktinis nelaikomas asmeniu, turinčiu teisę gauti privalomąją palikimo dalį (isp. *legitimario*).

Katalonija: našliui, neturintiam finansinių išteklių, skiriamas ketvirtadalis palikėjo turto (Katalonijos Civilinio kodekso 452 straipsnio 1 dalis). Panašiai jam perduodamos kitos teisės, susijusios su turto, priklausančiu pergyvenusiam sutuoktiniui, tačiau neįtrauktu į palikėjo turtą (Katalonijos Civilinio kodekso 231 straipsnio 30 dalis), ir su būstu. Konkrečiai šiuo atžvilgiu tampa svarbi vienu metų našlio pensijos koncepcija (isp. *año de viudedad*), kurią sudaro teisė toliau naudotis sutuoktinių būstu ir būti išlaikomam mirusiojo palikėjo turto sąskaita vienus metus nuo testatoriaus mirties (Katalonijos Civilinio kodekso 231 straipsnio 31 dalis).

Galisija: pergyvenęs sutuoktinis turi uzufukto teisę į pusę palikėjo turto (Galisijos Civilinės teisės nuostatų įstatymo, isp. *Ley normas reguladoras del Derecho Civil de Galicia*, 228 straipsnis ir paskesni straipsniai).

Navara: pergyvenęs sutuoktinis turi uzufukto teisę (isp. *usufructo de fidelidad*) į visą mirusiojo turtą ir teises (jeigu pastarasis mirties metu turėjo Navaros regioninę pilietybę), kurie jam priklausė mirties metu (Navaros Naujojo teisės kodekso 253 įstatymas).

Baskų kraštas: našlys arba nesantuokinis sąjungos pergyvenęs narys turi uzufukto teisę į pusę viso testatoriaus turto, jeigu yra palikuonių. Jeigu palikuonių nėra, jis turi uzufukto teisę į du trečdalius turto (Baskų krašto Regioninio civilinės teisės įstatymo 52 straipsnis). Šios nuostatos netaikomos Ajalos slėniui – Ajalos, Amurijaus ir Okondo savivaldybėms ir Mendietos, Retes de Tudelos, Santakolomos ir Sochogučio miestams Artsiniegos savivaldybėje (Baskų krašto Regioninio civilinės teisės įstatymo 89 straipsnis) – šiems miestams taikoma testamentinė laisvė. Minėtos nuostatos netaikomos ir Biskajos, Aramajonos ir Ljodijaus žemumoms, kuriose galioja specialios šeimos turto (isp. *bienes troncales*) reglamentavimo normos (Baskų krašto Regioninio civilinės teisės įstatymo 61 straipsnis ir paskesni straipsniai).

– Jeigu mirusysis nesudarė testamentą (paveldėjimas pagal įstatymą):

Civilinis kodeksas (taikomas, jeigu taikytina teisė nėra Aragono, Katalonijos, Balearų salų, Navaros, Baskų krašto ar Galisijos teisė): našlys turi uzufukto teisę į vieną trečdajį palikėjo turto, jeigu yra vaikų ar palikuonių, pusę palikėjo turto, jeigu yra tik protėvių, o jeigu nėra nei protėvių, nei palikuonių, našlys laikomas vieninteliu įpėdiniu (Civilinio kodekso 834 straipsnis ir paskesni straipsniai, taip pat 944 straipsnis).

Aragonas: našlys paveldi ne šeimos turtą (isp. *bienes no troncales*) po protėvių, nepažeidžiant našlio uzufukto, paminėto kalbant apie paveldėjimą pagal testamentą, šis uzufuktas visada išlieka (Aragono Regioninio teisės kodekso 517 straipsnis). Šeimos turtas yra turtas, likęs testatoriaus būste arba šeimoje per dvi kartas nuo jo kartos, neatsižvelgiant į tiesioginę turto kilmę ir įgijimo būdą, taip pat turtas, kurį testatorius nemokamai gavo iš protėvių ar šoninės linijos giminaičių iki šeštojo laipsnio. Šis turtas perduodamas tam tikriems giminaičiams (isp. *parientes troncales*), išvardytiems Aragono Regioninio teisės kodekso 526 straipsnyje.

Balearų salos: taikomos (pirmiau minėtos) Civilinio kodekso nuostatos, o bent jau Maljorkoje ir Menorkoje našlys turi visuotinę uzufukto teisę, jeigu nėra tėvų, uzufukto teisę į du trečdalius turto, jeigu testatoriaus tėvai yra gyvi, ir uzufukto teisę į pusę turto, jeigu yra palikuonių.

Katalonija: jeigu nėra palikuonių, našlys paveldi visą palikėjo turtą pirmesne eile negu mirusiojo protėviai (Katalonijos Civilinio kodekso 441 straipsnio 2 dalis ir 442 straipsnio 3 dalis). Jeigu našlys paveldi turtą su testatoriaus vaikais arba jų palikuoniais, jis turi visuotinę uzufukto teisę į palikėjo turtą (Katalonijos Civilinio kodekso 441 straipsnio 2 dalis ir 442 straipsnio 3 dalis).

Galisija: taikomas toks pat režimas, kaip nustatyta Civiliniame kodekse (Galisijos Civilinės teisės nuostatų įstatymo 267 straipsnis).

Navara: sutuoktinis paveldi ne šeimos turtą po brolių / seserų ir protėvių. Kalbant apie šeimos turtą, sutuoktinis turi uzufukto teisę į visą mirusiojo turtą ir teises (jeigu pastarasis mirties metu turėjo Navaros regioninę pilietybę), kurie jam priklausė mirties metu (Navaros Naujojo teisės kodekso 304 straipsnis ir paskesni straipsniai).

Baskų kraštas: kalbant apie šeimos turtą, santuokos laikotarpiu sutuoktinių įgytą nekilnojamąjį turtą gali paveldėti abu sutuoktiniai arba nesantuokinės partnerystės nariai (Baskų krašto Regioninio civilinės teisės įstatymo 66 straipsnis). Ne šeimos turtą paveldi pergyvenęs sutuoktinis, jeigu nėra palikuonių (Baskų krašto Regioninės civilinės teisės įstatymo 110 straipsnis ir paskesni straipsniai).

6 Kuri institucija turi kompetenciją priimti sprendimą byloje, susijusioje su sutuoktinių turto teisiniu režimu?

Jurisdikcija priklauso pirmosios instancijos teismui (isp. *Juzgado de Primera Instancia*), nagrinėjančiam arba išnaginėjusiam santuokos pripažinimo negaliojančia, gyvenimo skyrium patvirtinimo ar santuokos nutraukimo bylą, arba teismui, kuriame teikiami arba buvo pateikti ieškiniai, kuriais dėl bet kurios civilinės teisės aktuose numatytos priežasties siekiama panaikinti sutuoktinių turto režimą (Civilinio proceso kodekso 807 straipsnis).

Teisminėse apylinkėse, turinčiose specializuotus šeimos bylų teismus, pastarieji nagrinėja bylas dėl turto režimo panaikinimo ir likvidavimo, net jeigu bylos nėra kildinamos iš ankstesnio santuokos pripažinimo negaliojančia, gyvenimo skyrium patvirtinimo ar santuokos nutraukimo proceso.

7 Koks yra sutuoktinių turto teisinio režimo poveikis vieno iš sutuoktinių ir trečiosios šalies teisiniams santykiams.

Apskritai pagal mūsų bendrą civilinės teisės sistemą Civilinio kodekso 1373 straipsnyje numatyta, kad kiekvienas sutuoktinis už savo skolas trečiosioms šalims atsako savo asmeniniu turto. Jeigu asmeninio turto nepakanka skoloms padengti, kreditorius (trečioji šalis) gali prašyti areštuoti bendrą turtą. Tačiau neskolingas sutuoktinis gali prašyti bendrą turtą pakeisti skolingo sutuoktinio dalimi bendrame turte – tuo atveju arešto metu visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas panaikinamas.

Panašios taikymo srities nuostata Civilinio proceso kodekse įtvirtinta vykdymo tikslais, kai skola yra asmeninė, tačiau atsakomybė vis tiek turi būti siejama su bendru turto.

Konkrečiai (Civilinio kodekso 1365 straipsnyje) numatyta, kad iš bendro turto kreditoriui (trečiajai šaliai) gražinama skola, kurią sutuoktinis patiria: 1) naudodamasis namų ūkio įgaliojimu arba valdydamas bendrą turtą, kuris pagal įstatymą arba sutartį priklauso jam, ir 2) įprastai versdamasis profesija, menine veikla arba amatu arba įprastai valdydamas savo asmeninį turtą.

Komercinės veiklos kodekse (isp. *Código de Comercio*) įtvirtintos panašios nuostatos skirtos tiems atvejams, kai vienas iš sutuoktinių yra verslininkas. Norint suvaržyti bendros nuosavybės teise priklausantį turtą arba jį perleisti, reikalingas abiejų sutuoktinių sutikimas, nebent ikivedybinėje sutartyje yra išdėstyta atskira nuostata. Jeigu turtas perleidžiamas nemokamai (pvz., dovanojamas), tik vieno sutuoktinio atliktas perleidimas yra niekinis.

Vis dėlto verslo saugumo labui Civiliniame kodekse nurodyta, kad turto valdymo ir pinigų ar vertybinių popierių perleidimo aktai galioja, kai juos atlieka sutuoktinis, kurio vardu jie yra įregistruoti ir kuris juos valdo.

Kalbant apie registruojamą nekilnojamąjį turtą, norint užregistruoti turtą susituokusio asmens vardu ir įgytą teisę, susijusią su dabartinėmis ir būsimomis teisėmis į bendrą turtą, turi būti nurodytas sutuoktinio vardas ir pavardė ir sutuoktinių turto teisinis režimas, kad šiuos duomenis registre galėtų patikrinti trečioji šalis. Jeigu registre nėra nieko nurodyta, sąžininga trečioji šalis, už užmokestį įsigijusi turtą iš asmens, kurio atžvilgiu registre nurodyta teisė atlikti turto perdavimą, išsaugo taip įgyto turto nuosavybę.

8 Trumpas sutuoktinių turto padalijimo, įskaitant pasidalijimą, paskirstymą ir likvidavimą, tvarkos šioje valstybėje narėje aprašas.

Tai reglamentuojama Civilinio proceso kodekso 806 straipsnyje ir paskesniuose straipsniuose. Procedūra turi kelis etapus.

a) Parengiamas bendram turtui priklausančio turto aprašas.

Tai gali būti atliekama tuo pačiu metu, kai vyksta santuokos pripažinimo negaliojančia, gyvenimo skyrium patvirtinimo ar santuokos nutraukimo procesas arba kai panaikinamas sutuoktinių turto teisinis režimas, net jeigu praktiškai tai pradedama, kai paskelbiamas galutinis sprendimas, kuriuo panaikinamas režimas.

Prašyme turi būti nurodytas siūlomas aprašas. Įvyksta susitikimas su teismo pareigūnu (isp. *Letrado de la Administración de Justicia*), kurio metu, remiantis pasiūlymu, siekiama parengti bendrą aprašą. Jeigu dėl kurio nors turto objekto kyla ginčas, surengiamas posėdis pas teisėją, kad šis priimtų nutartį, kuri gali būti skundžiama.

b) Likvidavimas.

Siekiant pradėti šį etapą, sprendimas, kuriuo panaikinamas sutuoktinių turto teisinis režimas, turi būti galutinis. Etapas pradedamas likvidavimo pasiūlymu ir atvykimu pas teismo pareigūną, kad sutuoktiniai pasiektų susitarimą dėl kiekvienam sutuoktiniui priklausančios kompensacijos sumokėjimo, o likutis būtų proporcingai padalijamas nustatant turto dalis.

Jeigu susitarimo nepasiekama, dalijimo operacijoms atlikti skiriamas turto dalytojas. Kai pateikiamas pasiūlymas, sutuoktiniai gali jį priimti arba atmesti; pastaruoju atveju nesutarimas išsprendžiamas teismo nutartimi, kuri gali būti skundžiama.

c) Turto perdavimas ir registravimas turto registre.

Kai likvidavimo operacijos galutinai patvirtinamos ir nustatomos dalys, teismo pareigūnas privalo perduoti turtą ir kiekvienam sutuoktiniui nusiųsti nuosavybės teisių dokumentus.

Be šios procedūros, dar yra kita paprasta procedūra, kurią taikydamas, vadovaujantis Civilinio kodekso normomis, notaras įformina likvidavimo aktą sutuoktinių tarpusavio susitarimu arba pergyvenusio sutuoktinio ir mirusiojo sutuoktinių įpėdinių susitarimu.

Abiem atvejais, jeigu tarp likviduojamo turto yra nekilnojamojo turto, į turto registrą gali būti įtraukiama dekreto, kuriuo patvirtinamos padalijimo operacijos, kopija, teismo sprendimas, kuriuo nustatomas turto padalijimas, arba notaro patvirtintas viešas dokumentas dėl visiško sutuoktinių turto bendrumo režimo likvidavimo.

9 Kokia procedūra ir dokumentai ar informacija paprastai reikalingi nekilnojamojo turto registracijai?

Į turto registrą gali būti įtraukiami su nuosavybe ir kitomis daiktinėmis teisėmis į nekilnojamąjį turtą susiję aktai ir sutartys. Jie turi būti patvirtinti viešame dokumente, jis įtraukiamas į registrą, kurio teritorinėje jurisdikcijoje yra nekilnojamas turtas, ir turi būti sumokami atitinkami mokesčiai ir rinkliavos.

Pateiktas dokumentas turi būti autentiškos formos, prie jo turi būti pridėtas Ispanijos civilinio registro (jeigu ten buvo įregistruota santuoka) sertifikatas, kuriuo patvirtinamas sutuoktinių turto teisinio režimo panaikinimas, kad šis panaikinimas galiotų trečiųjų šalių atžvilgiu. Jeigu dokumento originalas buvo išduotas už šalies ribų, jis turi būti tinkamai legalizuotas ir, registro darbuotojui paprašius, išverstas. Ši tvarka netaikoma teisiniams dokumentams ir teismų sprendimams, kuriems galioja ES teisės aktų normos, – minėtų dokumentų apyvarta vyksta pagal atitinkamas nuostatas.

Paskutinis naujinimas: 01/02/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktingos įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Sutuoktinių turto teisinis režimas - Prancūzija

1 Ar šioje valstybėje narėje yra nustatytas teisinis sutuoktinių turto teisinis režimas? Kas juo numatyta?

Sutuoktinių turto teisinis režimas yra teisės normų, kuriomis reglamentuojami turtiniai santykiai tarp sutuoktinių ir su trečiosiomis šalimis, rinkinys. Jame išdėstytos teisės normos, taikytinos sutuoktinių teisėms ir turto nuosavybei galiojant teisiniam turto režimui arba jam pasibaigus dėl mirties arba dėl santuokos nutraukimo.

Jeigu sutuoktiniai vedybų sutartimi nepasirinko sutuoktinių turto teisinio režimo, jiems taikomas įstatyme nustatytas po santuokos įgyto turto bendrumo režimas (pranc. *communauté réduite aux acquêts*), apibrėžtas Civilinio kodekso (*Code civil*) 1401 ir paskesniuose straipsniuose.

Pagal tą įstatyme nustatytą bendrumo režimą turtas skirstomas į tris grupes: kiekvieno sutuoktinio atskirą turtą ir bendrą sutuoktinių turtą.

Visas turtas, nuosavybės teise sutuoktinių turėtas iki santuokos, ir turtas, santuokos laikotarpiu įgytas paveldėjimo, dovanojimo arba testamentinės išskirtinės būdu (Civilinio kodekso 1405 straipsnis), lieka atskiras turtas. Tam tikras asmeninis turtas, pvz., drabužiai, kompensacija už kūno sužalojimą ar neturtinę žalą ir kt., kaip apibrėžta Civilinio kodekso 1404 straipsnyje, taip pat lieka atskiras. Atsitiktinai arba mainais už atskirą turtą įgytas turtas taip pat lieka atskiru turto (Civilinio kodekso 1406 ir 1407 straipsnis).

Kita vertus, bendrą turtą sudaro santuokos laikotarpiu sutuoktinių kartu arba atskirai įgytas turtas, įskaitant jų pajamas ir darbo užmokestį. Civilinio kodekso 1402 straipsnyje taip pat numatyta bendro turto prezumpcija, pagal kurią bet kurį turto objektą, kurio atskirumo negalima įrodyti, leidžiama priskirti po santuokos sudarymo įgytam bendram turtui.

Iš esmės kiekvienas sutuoktinis turi teisę savarankiškai valdyti bendrą turtą arba juo disponuoti (Civilinio kodekso 1421 straipsnis). Vis dėlto patiems rimčiausiems veiksams, pvz., nemokamai perleidžiant nekilnojamąjį turtą ir sukuriant daiktines teises į jį, taip pat perduodant prestižą, neperleidžiamąsias akcijas ir kt., reikalingas abiejų šalių sutikimas (Civilinio kodekso 1422 ir 1424 straipsnis).

2 Kaip sutuoktiniai gali susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo? Kokie formalūs reikalavimai taikomi šiuo atveju?

Pagal bendrąsias teisės normas susitarimams dėl sutuoktinių turto iš esmės apribojimai netaikomi. Civilinio kodekso 1387 straipsnyje numatyta, kad „įstatymu sutuoktinių turiniai santykiai reglamentuojami tik tuo atveju, jeigu sutuoktiniai nėra sudarę konkrečių sau tinkamų susitarimų, nebent jais pažeidžiama visuomenės dorovė arba toliau nurodytos nuostatos“.

Taigi, sutuoktiniai gali laisvai nuspręsti dėl savo, kaip sutuoktinių, turto teisinio režimo, jeigu jie nepažeidžia Civilinio kodekso 212 ir paskesniuose straipsniuose išdėstyto privalomo pirminio režimo.

Civiliniame kodekse aprašyti keli galimi sutartinio režimo tipai: sutartinis visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas (toks kaip Civilinio kodekso 1526 straipsnyje apibrėžta visiško sutuoktinių turto bendrumo sistema), visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas (Civilinio kodekso 1536 ir paskesni straipsniai) arba po santuokos sudarymo įgyto turto dalis (Kodekso 1569 ir paskesni straipsniai).

Kalbant apie formos reikalavimus, kad susitarimai dėl sutuoktinių turto galiotų, jie turi būti parengti notariiniu aktu iki santuokos sudarymo (Civilinio kodekso 1394 ir 1395 straipsniai). Jie gali būti keičiami notariiniu aktu ta pačia tvarka, laikantis Civilinio kodekso 1397 straipsnyje nurodytų sąlygų. Nuo 2019 m. kovo 23 d. Įstatymo Nr. 2019-222 dėl 2018–2022 m. programavimo ir teismų sistemos reformos (pranc. *loi no 2019-222 du 23 mars 2019 de programmation 2018-2022 et de réforme pour la justice*) įsigaliojimo galima pakeisti sutuoktinių turto teisinį režimą nelaukiant, kol pasibaigs dvejų metų laikotarpis, ir iš esmės nebereikalaujama, kad teisinio režimo pakeitimą patvirtintų teismas (jeigu neprieštarauja kreditoriai arba suaugę vaikai).

3 Ar yra laisvės susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo apribojimų?

Teisės laisvai nuspręsti dėl susitarimų dėl sutuoktinių turto principas ribojamas privalomomis pirminio režimo sąlygomis, vienodai taikomomis visiems teisiniams režimams.

Šios sąlygos išdėstytos Civilinio kodekso 212 ir paskesniuose straipsniuose. Tai visų pirma yra nuostatos, kuriomis apsaugoma sutuoktinių bendra nuolatinė gyvenamoji vieta (215 straipsnio trečia pastraipa), taip pat teisės normos, kuriomis reglamentuojamas įnašas į namų ūkio išlaidas (214 straipsnis) ir solidarioji atsakomybė už namų ūkio skolas (220 straipsnis).

4 Koks yra santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) ar santuokos panaikinimo teisinis poveikis sutuoktinių turtui?

Santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium patvirtinimo ar santuokos pripažinimo negaliojančia atveju sutuoktinių turto teisinis režimas pasibaigia ir yra likviduojamas.

Sutuoktinių turto teisinio režimo likvidavimas yra pas notarą atliekamas procesas, kurio metu nustatomas ir įvertinamas kiekvieno sutuoktinio turtas ir skolos. Tačiau kai nėra dalytino nekilnojamojo turto, naudotis notaro paslaugomis neprivaloma.

Visiško sutuoktinių turto bendrumo režimo likvidavimo priežastys išdėstytos Civilinio kodekso 1441 straipsnyje: vieno iš sutuoktinių mirtis, preziumuojama vieno iš sutuoktinių mirtis, santuokos nutraukimas, gyvenimo skyrium patvirtinimas, visiško sutuoktinių turto atskirumo režimo įsigaliojimas arba sutuoktinių turto teisinio režimo pakeitimas.

Kalbant apie datą, kurią įsigalioja santuokos nutraukimas, jeigu santuoka nutraukiama abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, santuoka laikoma pasibaigusia tą dieną, kurią tampa vykdytinas santuokos nutraukimo susitarimas, sudarytas privačiu dokumentu, kurį pasirašo advokatai. Jeigu santuoka nutraukiama teismine tvarka, tai yra diena, kurią sprendimas dėl santuokos nutraukimo tampa galutinis.

5 Koks yra vieno iš sutuoktinių mirties poveikis sutuoktinių turto teisiniams režimui?

Vieno iš sutuoktinių mirtis yra sutuoktinių turto teisinio režimo pasibaigimo priežastis. Sutuoktinių tarpusavio santykių ir santykių su trečiosiomis šalimis atžvilgiu minėtas teisinis režimas pasibaigia mirties dieną. Jeigu pora buvo susituokusi galiojant visiško sutuoktinių turto bendrumo režimui, Civilinio kodekso 1441 straipsnyje numatyta, kad visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas pasibaigia mirus vienam iš sutuoktinių.

Taigi, mirus susituokusiam asmeniui, būtinas dvigubas likvidavimas: pirmiausia likviduojamas sutuoktinių turto teisinis režimas, o tada – palikimas.

Pagal Civilinio kodekso 763 straipsnį, jeigu pergyvenęs sutuoktinis kaip savo pagrindinėje gyvenamojoje vietoje gyveno abiem sutuoktiniams priklausančiame arba vien palikėję turtui priskirtiname būste, jis turi teisę nemokamai naudotis tuo būstu vienus metus. Tai yra santuokos pasekmė.

6 Kuri institucija turi kompetenciją priimti sprendimą byloje, susijusioje su sutuoktinių turto teisiniu režimu?

Šeimos bylų teismo teisėjas (pranc. *juge aux affaires familiales, JAF*) turi jurisdikciją nagrinėti sutuoktinių turto teisių režimų klausimus (2009 m. gegužės 12 d. Įstatymas Nr. 2009-506 dėl teisės nuostatų supaprastinimo (pranc. *loi n° 2009-506 du 12 mai 2009 sur la simplification du droit*), 2009 m. gruodžio 17 d. Dekretas Nr. 2009-1591 dėl šeimos bylų teismo teisėjo vykdomo proceso, susijusio su sutuoktinių turto teisiniais režimais ir bendra nuosavybe (pranc. *décret n° 2009-1591 du 17 décembre 2009 relatif à la procédure devant le juge aux affaires familiales en matière de régimes matrimoniaux et d'indivisions*), 2010 m. birželio 16 d. Aplinkraštis CIV/10/10 dėl šeimos bylų teismo teisėjo įgaliojimų, susijusių su likvidavimu (pranc. *circulaire CIV/10/10 du 16 juin 2010 sur les compétences du juge aux affaires familiales en matière de liquidation*)).

Kai santuoka nutraukiama abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, neįtraukiant teismų, sutuoktinių susitarimas sudaromas privačiu dokumentu, kurį pasirašo advokatai, o dokumento originalas pateikiamas notarui (Civilinio kodekso 229 straipsnio 1 dalis). Kai santuoka nutraukiama abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, sutuoktinių turto teisinis režimas likviduojamas santuokos nutraukimo momentu. Susitarime turi būti susitarimo pareiškimas dėl sutuoktinių turto teisinio režimo, šis pareiškimas įforminamas pas notarą, kai likvidavimas susijęs su turtu, dėl kurio būtina žemės registracija (visų pirma nekilnojamoju turtu) (Civilinio kodekso 229 straipsnio 3 dalis). Tada dalyvauja du advokatai ir notaras.

Paprastai notaras turi būti įtraukiamas, kai likviduojamas sutuoktinių turto teisinis režimas ir likvidavimas susijęs bent su vienu turto objektu, dėl kurio būtina žemės registracija.

Teisme sprendžiami tik ginčytini arba susitarime neaptarti atvejai.

7 Koks yra sutuoktinių turto teisinio režimo poveikis vieno iš sutuoktinių ir trečiosios šalies teisiniams santykiams.

Civilinio kodekso 220 straipsnyje, nuostatoje dėl pirminio režimo, taikytinoje nepaisant sutuoktinių turto teisinio režimo, reglamentuojami sutuoktinių santykiai su trečiosiomis šalimis. Tame straipsnyje nustatytas solidariosios sutuoktinių atsakomybės už namų ūkio skolas principas: „Kiekvienas sutuoktinis turi teisę savarankiškai sudaryti sutartis dėl namų ūkio priežiūros ar vaikų lavinimo. Sutuoktinis solidariai atsako už visas tokiu būdu kitam sutuoktiniui susidariusias skolas. Tačiau solidarioji atsakomybė netaikoma išlaidoms, kurios, atsižvelgiant į namų ūkio gyvenimo būdą, sandorio naudingumą ar nenaudingumą arba sandorį sudariusios trečiosios šalies sąžiningumą ar nesąžiningumą, yra akivaizdžiai per didelės. Solidarioji atsakomybė taip pat netaikoma, jeigu tokia skola susidarė nesant abiejų sutuoktinių sutikimo dėl išperkamosios nuomos arba paskolų, nebent tai yra mažos sumos, reikalingos kasdieniams poreikiams, o jeigu paskolų paimta daug – bendra jų suma, atsižvelgiant į namų ūkio gyvenimo būdą, nėra akivaizdžiai per didelė.“

Pagal įstatymu nustatytą visiško sutuoktinių turto bendrumo režimą kreditoriai iš esmės gali prisiteisti skolas, už kurias pora yra atsakinga, iš bendro turto, kaip numatyta Civilinio kodekso 1413 straipsnyje.

Tačiau sutuoktinio pajamas ir darbo užmokestį kito sutuoktinio kreditoriai gali areštuoti tik tuo atveju, jeigu skola susidarė namų ūkio priežiūros ar vaikų lavinimo tikslais, kaip numatyta Civilinio kodekso 220 straipsnyje (Civilinio kodekso 1414 straipsnis).

Bendru turtu taip pat neatsakoma, kai vienas iš sutuoktinių savarankiškai atlieka įkeitimą arba paima paskolą. Nesant tiesioginio kito sutuoktinio sutikimo tokiais atvejais sandorį sudarantis sutuoktinis atsako tik atskiru turtu ir pajamomis (Civilinio kodekso 1415 straipsnis).

8 Trumpas sutuoktinių turto padalijimo, įskaitant pasidalijimą, paskirstymą ir likvidavimą, tvarkos šioje valstybėje narėje aprašas.

Kad būtų likviduotas sutuoktinių turtas, turi būti nustatomos įvairios turto grupės (atskiras ir bendras turtas, mokėtinos sumos ir skolos tarp sutuoktinių, turtas ir įsipareigojimai). Jeigu esama grupių, kurias reikia padalyti, jos padalijamos siekiant paskirstyti sutuoktiniams nekilnojamąjį ir kitą turtą.

Jeigu galioja po santuokos sudarymo įgyto turto bendrumo režimas, taikomas principas, kad bendras turtas sutuoktiniams padalijamas perpus. Tačiau šalis savo vedų sutartyje gali būti susitarusios dėl kitokio, nelygaus padalijimo.

Bendras turtas gali būti pasidalijamas taikiant susitarimą arba padalijamas teisine tvarka. Siekiant pasidalinti turtą taikiant susitarimą, sutuoktiniai parengia susitarimą dėl turto padalijimo. Jeigu dalijamas turtas, dėl kurio būtina žemės registracija, jis padalijamas notarinio akto. Turtas dalijamas teisine tvarka, jeigu šalis nepasiekia sutarimo dėl turto likvidavimo arba paskirstymo. Teisėjas priima nutartį dėl prašymų toliau bendrai valdyti turtą arba jį paskirstyti nelygiomis dalimis (Civilinio kodekso 831 straipsnis).

Nesvarbu, ar turtas dalijamas taikiant susitarimą, ar teisine tvarka, procesas baigiamas padalijus turtą į dalis – vadovaujama lygaus padalijimo, grindžiamo vienoda verte, principu. Taigi, kiekvienam gavėjui priskiriamas turtas, kurio vertė yra lygi jo teisėms bendrojoje nuosavybėje. Jeigu, atsižvelgiant į grupės sudėtį, neįmanoma gauti vienodos vertės dalių, nelygybė kompensuojama atliekant kompensacinį mokėjimą. Be to, tam tikras turtas pirmenybės tvarka gali būti priskiriamas vieno gavėjo daliai.

Padalijimas turi konstatuojamąjį poveikį; kitaip tariant, pagal teisinę fikciją laikoma, kad kiekvienas sutuoktinis visada nuosavybės teise turėjo jo daliai priskirtą turtą ir niekada neturėjo kito dalijamo turto.

9 Kokia procedūra ir dokumentai ar informacija paprastai reikalingi nekilnojamojo turto registracijai?

Jeigu turtas, dėl kurio būtina žemės registracija (kitaip tariant, nekilnojamasis turtas), pasidalijamas taikiant susitarimą, likvidavimo ir padalijimo aktas turi būti notarinis.

Civilinio kodekso 710 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog „siekiant, kad būtų atlikti žemės registracijos formalumai, bet kuris veiksmas arba teisė turi būti grindžiami Prancūzijoje praktikuojančio notaro priimtu notarinio akto, teismo sprendimu arba administracinės institucijos autentišku dokumentu“.

Tada sutuoktiniai pirmiausia turi sumokėti 2,5 proc. mokesčių, apskaičiuotą nuo grynosios padalyto turto vertės, ir, antra, notaro mokesčius ir atlygį.

Paskutinis naujinimas: 10/03/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Sutuoktinių turto teisinis režimas - Italija

1 Ar šioje valstybėje narėje yra nustatytas teisinis sutuoktinių turto teisinis režimas? Kas juo numatyta?

Italijoje galiojantis sutuoktinių turto teisinis režimas yra įstatymu nustatytas sutuoktinių bendrosios jungtinės nuosavybės režimas, kaip numatyta Civilinio kodekso 177 ir tolesniuose straipsniuose.

Pagal įstatymu nustatytą bendrosios jungtinės nuosavybės režimą sutuoktinių santuokos laikotarpiu bendrai ar atskirai įsigytam turtui, išskyrus asmeninį įsigytą turtą, galioja bendrosios jungtinės nuosavybės režimas.

Asmeniniu vieno iš sutuoktinių turtu laikomas:

- 1) turtas, kuris iki santuokos sudarymo jau priklausė vienam iš sutuoktinių;
- 2) turtas, kuris po santuokos sudarymo gautas kaip dovana ar palikimas;
- 3) turtas, skirtas išimtinai asmeniniam kiekvieno sutuoktinio naudojimui;
- 4) turtas, kurio sutuoktiniui reikia, kad galėtų užsiimti savo profesine veikla;
- 5) turtas, gautas kaip žalos kompensacija, taip pat bet kokios išmokos, susijusios su daliniu ar visišku darbingumo netekimu;
- 6) turtas, įsigytas perleidžiant arba išmainant asmeninį turtą, jeigu tai aiškiai nurodoma įsigijimo momentu.

Bendrosios jungtinės nuosavybės turto režimas taip pat taikomas šiam turtui:

- 1) kiekvieno sutuoktinio gautam pelnui, neišleistam bendrosios jungtinės nuosavybės režimo galiojimo pasibaigimo dieną;
- 2) iš kiekvieno sutuoktinio veiklos gautoms pajamoms, jeigu jos neišleistos bendrosios jungtinės nuosavybės režimo galiojimo pasibaigimo dieną;
- 3) bet kokiam sutuoktinių bendrai valdomam verslui, pradėtam po santuokos sudarymo.

Už bendro turto valdymą ir atstovavimą teisiniuose procesuose, susijusiuose su veiksmais dėl bendro turto, yra atsakingas kiekvienas sutuoktinis atskirai, o už ypatingo administravimo veiksmus jie yra atsakingi solidariai.

Turtas, kuriam taikomas įstatymu nustatytas bendrosios jungtinės nuosavybės režimas, paskirstomas turtą ir įsipareigojimus padalijus lygiomis dalimis.

2 Kaip sutuoktiniai gali susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo? Kokie formalūs reikalavimai taikomi šiuo atveju?

Sutuoktiniai gali sudaryti kitokį susitarimą, kuris galioja tik jį sudarius viešuoju dokumentu.

Pasirinkus turto atskirumo režimą, toks sprendimas taip pat gali būti nurodytas santuokos liudijime.

Sutuoktiniai, siekdami patenkinti savo šeimos poreikius, taip pat gali susitarti sudaryti kapitalo fondą, į kurį įnešamas tam tikras kilnojamasis arba nekilnojamasis turtas, užregistruotas viešuose registruose, arba kredito priemonės (Civilinio kodekso 167 straipsnis).

Fondą gali sukurti vienas arba abu sutuoktiniai viešuoju dokumentu. Fondą taip pat gali sukurti trečioji šalis viešuoju dokumentu arba testamentu.

Fondo nuosavybės ir valdymo srityje taikomos taisyklės dėl įstatymu nustatyto bendrosios jungtinės nuosavybės režimo (Civilinio kodekso 168 straipsnis).

3 Ar yra laisvės susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo apribojimų?

Sutuoktiniai negali bendrai nuspręsti, kad jų turtinius santykius iš dalies arba visiškai turėtų reguliuoti jiems netaikomi teisės aktai arba papročiai – jie turi konkrečiai nurodyti susitarimą, kuriais nustatoma šių santykių reguliavimo tvarka, turinį (Civilinio kodekso 161 straipsnis).

Visi susitarimai, kuriais siekiama suformuoti kraitį, visais atvejais yra negaliojantys (Civilinio kodekso 166a straipsnis).

Sutuoktiniams nusprendus susitarimu pakeisti įstatymu nustatytą bendrosios jungtinės nuosavybės režimą, šis režimas negali būti taikomas tokiam turtui:

- 1) turtui, kuris skirtas išimtinai asmeniniam naudojimui;
- 2) turtui, kurio sutuoktiniui reikia, kad galėtų užsiimti savo profesine veikla;
- 3) turtui, kuris gautas kaip žalos kompensacija;
- 4) bet kokioms išmokoms, susijusioms su daliniu ar visišku darbingumo netekimu.

Be to, turto valdymo ir lygių turto dalių aspektais negali būti nustatytos taisyklių dėl įstatymu nustatyto bendrosios jungtinės nuosavybės režimo išimtys.

4 Koks yra santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) ar santuokos panaikinimo teisinis poveikis sutuoktinių turtui?

Santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) ar santuokos panaikinimo atveju įstatymu nustatytas bendrosios jungtinės nuosavybės režimas nustoja galioti.

5 Koks yra vieno iš sutuoktinių mirties poveikis sutuoktinių turto teisiniui režimui?

Mirties atveju bendrosios jungtinės nuosavybės režimas nustoja galioti.

6 Kuri institucija turi kompetenciją priimti sprendimą byloje, susijusioje su sutuoktinių turto teisiniu režimu?

Vadovaujantis bendrosiomis normomis jurisdikciją turi teisminė institucija.

7 Koks yra sutuoktinių turto teisinio režimo poveikis vieno iš sutuoktinių ir trečiosios šalies teisiniams santykiams.

Turtui, kuriam taikomas įstatymu nustatytas bendrosios jungtinės nuosavybės režimas, neturi reikšmės iki santuokos sudarymo vieno iš sutuoktinių prisiimti įsipareigojimai, taip pat įsipareigojimai, susiję su į bendrosios jungtinės nuosavybės režimo taikymo sritį nepatenkančiomis dovanomis ir palikimais, kuriuos vienas iš sutuoktinių gauna santuokos laikotarpiu (Civilinio kodekso 187 ir 188 straipsniai).

Turtui, kuriam taikomas įstatymu nustatytas bendrosios jungtinės nuosavybės režimas, neturi reikšmės vieno iš sutuoktinių po santuokos sudarymo prisiimti įsipareigojimai, susiję su neįprastais veiksmais be būtino kito sutuoktinio sutikimo, kai skola kreditoriams negali būti padengta asmeniniu turtu (Civilinio kodekso 189 straipsnis).

Kai skola negali būti padengta iš bendrosios jungtinės nuosavybės, kreditoriai taip pat gali reikalauti iki pusės reikalaujamos skolos padengti iš kiekvieno sutuoktinio asmeninio turto (Civilinio kodekso 190 straipsnis).

8 Trumpas sutuoktinių turto padalijimo, įskaitant pasidalijimą, paskirstymą ir likvidavimą, tvarkos šioje valstybėje narėje aprašas.

Turtas, kuriam taikomas įstatymu nustatytas bendrosios jungtinės nuosavybės režimas, paskirstomas turtą ir įsipareigojimus padalijus lygiomis dalimis. Turtą padalijantis teismas, nagrinėdamas išlaikytinių poreikių ir globos klausimą, gali vienam iš sutuoktinių suteikti uzufukto teisę į tam tikrą kitam sutuoktiniui priklausantį turtą (Civilinio kodekso 194 straipsnis).

Padalijant turtą sutuoktiniai turi teisę pasiimti visą kilnojamąjį turtą, kuris kiekvienam jų priklausė iki įsigaliojant bendrosios jungtinės nuosavybės turto režimui arba kurį šio režimo galiojimo laikotarpiu jie gavo kaip palikimą arba dovaną.

Jeigu tokio kilnojamojo turto negalima surasti, sutuoktiniai, pateikdami jo vertės įrodymą, įskaitant savarankišką vertinimą, gali prašyti tokio turto vertei prilygstančios sumos, nebent tokio turto nėra dėl to, kad jis buvo sunaudotas arba prarastas, arba dėl bet kokios kitos priežasties, kuri negali būti siejama su kitu sutuoktiniu (Civilinio kodekso 196 straipsnis).

9 Kokia procedūra ir dokumentai ar informacija paprastai reikalingi nekilnojamojo turto registracijai?

Visos sutartys, kuriomis perduodamos nuosavybės į nekilnojamąjį turtą teisės, ir apskritai visi dokumentai, kuriais nustatomos, perduodamos arba pakeičiamos teisės į nekilnojamąjį turtą, turi būti užregistruoti atitinkamame žemės registre. Ši taisyklė taip pat taikoma kai įsigyjamas nekilnojamojo turto, kuriam taikomas bendrosios jungtinės nuosavybės režimas.

Išrašo prašantis asmuo turi Žemės kadastro įstaigai pateikti informaciją – dviem egzemplioriais – apie šalims, jeigu jos susituokusios, taikomą turto režimą, pagal civilinės metrikacijos įstaigos, kuri prie santuokos liudijimo pridedamoje pastaboje nurodė turto režimą, išduotame dokumente arba liudijime išdėstytą pareiškimą, taip pat turi pateikti nuosavybės dokumento kopiją.

Žemės registre taip pat turi būti užregistruoti kiti vedybų susitarimai, kuriais, pavyzdžiui, susitariama, kad vienam iš sutuoktinių priklausančio asmeninio nekilnojamojo turto konkreitiems elementams bus taikomas bendrosios jungtinės nuosavybės režimas, arba sudaromas nekilnojamojo turto kapitalo fondas. Paskutinis naujinimas: 21/12/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Sutuoktinių turto teisinis režimas - Malta

1 Ar šioje valstybėje narėje yra nustatytas teisinis sutuoktinių turto teisinis režimas? Kas juo numatyta?

Maltos valstybė šalims, norinčioms sudaryti santuoką pagal Maltos teisę, suteikia laisvę pasirinkti režimą, pagal kurį bus reglamentuojamas jų, kaip sutuoktinių, turtas. Tačiau pagrindinis sutuoktinių turto teisinis režimas Maltoje yra visiško įgyto turto bendrumo režimas. Šis režimas pagal įstatymą taikomas bet kuriai santuokai, nebent šalys, kurios jau yra susituokusios arba rengiasi tuoktis, viešame dokumente nusprendžia, kad jų turtas bus reglamentuojamas pagal kitą režimą, kuris neprieštaruoja Maltos teisės esmei. Be visiško įgyto turto bendrumo režimo, kiti Maltoje galiojantys sutuoktinių turto režimai yra visiško turto atskirumo režimas ir atskirai administruojamo likusio turto bendrumo režimas.

Pagal įstatyminį sutuoktinių turto teisinį režimą – **visiško įgyto turto bendrumo režimą** – numatyta, kad viskas, ką šalys įgyja po santuokos sudarymo, priklauso bendram įgytam turtui ir atitinkamai priklauso abiem šalims vienodomis dalimis. Maltos teisėje konkrečiai numatyta, kas sudaro įgytą bendrą turtą, į jį neįtraukiamos kiekvienos šalies dovanos, paveldėtas turtas ir asmeninis turtas.

Pagal režimą, kurį šalys gali pasirinkti vietoje visiško įgyto turto bendrumo režimo, – **visiško turto atskirumo režimą** – numatyta, kad kiekviena šalis turi absoliučią teisę valdyti ir administruoti iki santuokos sudarymo ir po santuokos sudarymo įgytą turtą ir kitos šalies sutikimo nereikalaujama.

Pagal dar vieną režimą, kurį šalys gali pasirinkti vietoje visiško įgyto turto bendrumo režimo, – **atskirai administruojamo likusio turto bendrumo režimą** – numatyta, kad kiekvienas sutuoktinis turi teisę įgyti, valdyti ir administruoti turtą savo vardu, tarsi tai būtų išimtinai jam priklausantis turtas. Tačiau pagal šį režimą sutuoktiniais nėra užkertamas kelias įgyti bendrą turtą, kuris tokiu atveju būtų administruojamas bendrai.

2 Kaip sutuoktiniai gali susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo? Kokie formalūs reikalavimai taikomi šiuo atveju?

Pagal **visiško įgyto turto bendrumo režimą** pagrindinė taisyklė yra ta, kad abu sutuoktiniai privalo savo, kaip sutuoktinių, turtą valdyti ir administruoti bendrai. Tačiau pagal šį konkretų režimą Maltos teisėje skiriamas paprastas administravimas, t. y. tie veiksmai, kuriuos bet kuris iš sutuoktinių gali atlikti vienas, ir ypatingas administravimas, t. y. tie veiksmai, kuriuos abu sutuoktiniai turi atlikti bendrai. Maltos teisės normose išvardyti tik ypatingo administravimo veiksmai, ir viskas, kas nėra konkrečiai nurodyta teisės normose, laikoma paprastu administravimu. Todėl oficialus reikalavimas, kurio pagal visiško įgyto turto bendrumo režimą visada turėtų būti laikomasi, yra abiejų sutuoktinių sutikimas. Jeigu daiktinei ar asmeninei teisei į nekilnojamąjį ar kilnojamąjį turtą perduoti ar nustatyti nebuvo duotas šalių sutikimas, šalies, kuri nedavė sutikimo, prašymu veiksma galima pripažinti negaliojančiu.

Pagal **visiško turto atskirumo režimą** bendra taisyklė yra ta, kad kiekvienas sutuoktinis turi teisę valdyti ir administruoti turtą savo vardu be kito sutuoktinio sutikimo.

Pagal **atskirai administruojamo likusio turto bendrumo režimą** bendra taisyklė yra ta, kad, kai sutuoktinis nusprendžia savo iniciatyva įgyti turtą, jis prieš tai neprivalo gauti kito sutuoktinio sutikimo, turtą įgijęs sutuoktinis turi teisę minėtą įgytą turtą valdyti ir administruoti savarankiškai. Kita vertus, kai abu sutuoktiniai ką nors įsigyja bendrai, laikoma, kad jie abu davė sutikimą ir todėl abu turi teisę minėtą įgytą turtą valdyti ir administruoti bendrai.

3 Ar yra laisvės susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo apribojimų?

Kai pasirenkamas **visiško įgyto turto bendrumo režimas**, sutuoktiniai privalo viską daryti kartu. Todėl jie neturi laisvės nuspręsti, kaip valdyti ir administruoti turtą, išskyrus teisę atlikti tuos paprasto administravimo veiksmus, kuriems nereikalaujama jų bendro sutikimo.

Kita vertus, kai pasirenkamas **visiško turto atskirumo režimas**, kiekvienas sutuoktinis gali su savo vardu registruotu turtu elgtis savo nuožiūra ir kitas sutuoktinis negali tam sukludyti.

Pagal **atskirai administruojamo likusio turto režimą**, kai sutuoktinis įgyja turtą be kito sutuoktinio sutikimo, jis gali tą turtą laisvai valdyti be apribojimų. Tačiau jeigu turtas įsigyjamas abiejų sutuoktinių vardu, minėti sutuoktiniai negali turto valdyti savo nuožiūra, o turi veikti kartu.

4 Koks yra santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) ar santuokos panaikinimo teisinis poveikis sutuoktinių turtui?

Galiojant **visiško įgyto turto bendrumo režimui**, teisės normose aiškiai numatyta, kad šis režimas veikia nuo santuokos sudarymo dienos ir baigiasi, kai santuoka panaikinama, t. y. nutraukiama. Be to, teisės normose numatyta, kad pradėjus gyventi skyrium gali būti prašoma teisinio turto padalijimo.

Atskirai administruojamo likusio turto bendrumo režimo atveju teisės aktuose numatyta, kad šis režimas, be kita ko, baigiasi nutraukus santuoką arba pradėjus gyventi skyrium.

Tačiau jeigu santuokai taikomas **visiško turto atskirumo režimas**, kiekvienas sutuoktinis, kurio santuoka pasibaigė, nesvarbu, ar pradėjus gyventi skyrium, ar pripažinus santuoką negaliojančia, toliau valdo ir administruoja savo vardu įgytą turtą.

Taigi, santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium patvirtinimo ar santuokos pripažinimo negaliojančia pasekmės sutuoktinių turto atžvilgiu yra tokios, kad įgytą turtą sutuoktiniai pasidalija taikiai susitarimu arba jį padalija teismas savo sprendimu.

5 Koks yra vieno iš sutuoktinių mirties poveikis sutuoktinių turto teisiniam režimui?

Mirus vienam iš sutuoktinių, sutuoktinių turto teisinis režimas pasibaigia ir pradedami taikyti Maltos paveldėjimo teisės aktai, taigi, mirusio sutuoktinio turtas padalijamas įpėdiniams. Pagrindinis veiksnys, į kurį turi būti atsižvelgiama, yra tai, ar miręs asmuo yra sudaręs testamentą.

6 Kuri institucija turi kompetenciją priimti sprendimą byloje, susijusioje su sutuoktinių turto teisiniu režimu?

Kompetentinga institucija, sprendžianti su sutuoktinių turto teisiniais režimais susijusius klausimus, yra civilinių bylų teismas (Šeimos bylų skyrius).

7 Koks yra sutuoktinių turto teisinio režimo poveikis vieno iš sutuoktinių ir trečiosios šalies teisiniams santykiams.

Kai tarp sutuoktinių pradeda veikti sutuoktinių turto teisinis režimas, dėl jo susidaro teisinis ryšys tarp sutuoktinių ir – atitinkamais atvejais – trečiųjų šalių. Trečiosios šalys turi teisę įgyvendinti savo teises prieš sutuoktinius kartu arba – atitinkamais atvejais – atskirai, priklausomai nuo to, su kuo jos sudarė sutartį arba skolinius santykius.

8 Trumpas sutuoktinių turto padalijimo, įskaitant pasidalijimą, paskirstymą ir likvidavimą, tvarkos šioje valstybėje narėje aprašas.

Turto padalijimo procedūra paprastai atliekama tuo etapu, kai sutuoktiniai pradeda gyvenimo skyrium patvirtinimo arba santuokos nutraukimo procesą. Atliekant šias procedūras, reikalaujama, kad sutuoktiniai pirmiausia pradėtų sutuoktinių taikinimo procesą, o tik tada kreiptųsi į kompetentingą teismą. Jeigu sutuoktinių taikinimas pavyksta, sutuoktiniai gali išsiskirti taikiai – tuo atveju sutuoktiniai viešu dokumentu susitaria dėl savo tarpusavio teisių, dėl teisių į vaikus ir dėl sutuoktinių turto pasidalijimo, o tada viešą dokumentą patikrina kompetentingas teismas, siekdamas užtikrinti, kad būtų išlaikyta sutuoktinių teisių pusiausvyra. Kai šią sutartį patvirtina kompetentingas teismas, ją patvirtina notaras ir ji užregistruojama, kad galiotų visais teisės tikslais, taip pat trečiųjų šalių atžvilgiu.

Jeigu sutuoktinių taikinimo procedūra nepavyksta ir šalys nepasiekia taikaus susitarimo, jos turi pradėti teismo procesą kompetentingame teisme – teisme į jos prašo panaikinti sutuoktinių turto teisinį režimą, kad minėtas turtas būtų joms padalytas. Kai kompetentingo teismo sprendimas tampa *res judicata*, minėtas sprendimas užregistruojamas, kad galiotų visais teisės tikslais, taip pat trečiųjų šalių atžvilgiu.

9 Kokia procedūra ir dokumentai ar informacija paprastai reikalingi nekilnojamojo turto registracijai?

Kad Maltoje būtų galima įregistruoti nekilnojamojį turtą, pradinę sutartį dėl to nekilnojamojo turto parengęs notaras turi pateikti notarinio patvirtinimo pažymą viešam registru, kad sutartis būtų patvirtinta notaro. Kai gaunama notarinio patvirtinimo pažyma, nekilnojamojasis turtas įregistruojamas ir sutartis tampa privaloma sutarties šalims ir trečiosioms šalims.

Paskutinis naujinimas: 09/11/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Sutuoktinių turto teisinis režimas - Austrija

1 Ar šioje valstybėje narėje yra nustatytas teisinis sutuoktinių turto teisinis režimas? Kas juo numatyta?

Pagal Austrijos teisę numatytasis sutuoktinių turto teisinis režimas yra visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas (vok. *Gütertrennung*). Kiekvienas sutuoktinis išlaiko iki santuokos įgytą turtą ir tampa vieninteliu jo įgyto turto savininku (Austrijos Civilinio kodekso, vok. *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*, 1233 ir 1237 straipsniai). Kiekvienas sutuoktinis taip pat yra vienintelis savo skolininkų kreditorius ir vienintelis savo kreditorių skolininkas.

2 Kaip sutuoktiniai gali susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo? Kokie formalūs reikalavimai taikomi šiuo atveju?

Kitokį negu numatytasis turto režimą sutuoktiniai gali pasirinkti vedybų sutartimi (vok. *Ehepakt*). Kad vedybų sutartys galiotų, jas turi patvirtinti notaras (Notarinių dokumentų įstatymo, vok. *Notariatsaktsgesetz*, 1 straipsnis).

3 Ar yra laisvės susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo apribojimų?

Iš esmės sutuoktiniai gali laisvai pasirinkti bet kurį sutuoktinių turto teisinį režimą. Tačiau vedybų sutartimi negalima, pavyzdžiui, numatyti išlaikymo visiško abipusio atsisakymo santuokos galiojimo laikotarpiu.

4 Koks yra santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) ar santuokos panaikinimo teisinis poveikis sutuoktinių turtui?

Įstatyme numatytas „visiško“ sutuoktinių turto atskirumo režimas taikomas tik iki santuokos paskelbimo negaliojančia, santuokos nutraukimo ar jos pripažinimo negaliojančia, nes tuo metu turi būti padalijamas turtas, o tai darant nuosavybės statusas nėra lemiamas kriterijus. Panaikinant santuoką taikomas sutuoktinių turto padalijimo principas. Sutuoktinių turtas (daiktai, kuriuos naudojo abu sutuoktiniai, pavyzdžiui, šeimos būstas, automobilis ar namų ūkio reikmenys) padalijami, taip pat padalijamos ir sutuoktinių santaupos. Į pastarąsias įtraukiamas bet kurios rūšies turtas, kurį sutuoktiniai įgijo santuokos laikotarpiu ir kuris, priklausomai nuo jo pobūdžio, paprastai būna skirtas realizuoti.

5 Koks yra vieno iš sutuoktinių mirties poveikis sutuoktinių turto teisiniam režimui?

Jeigu vienas iš sutuoktinių, kuriems taikomas visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas (vok. *Gütergemeinschaft*) (praktikoje retas) miršta, bendras turtas dalijamas. Po visų skolų atskaitymo likęs grynasis turtas pagal sutartą proporciją paskirstomas pergyvenusiam sutuoktiniui ir mirusiojo asmens palikimui. Standartiniu visiško sutuoktinių turto atskirumo režimo (vok. *Gütertrennung*) atveju įstatyme numatyta dalį, kurią gauna pergyvenęs sutuoktinis, lemia tai, kurie kiti giminaičiai paveldi turtą. Pergyvenęs sutuoktinis turi teisę į trečdalių palikimo, jeigu mirus partneriui liko gyvi jo vaikai arba palikuoniai, arba du trečdalius palikimo, jeigu mirus partneriui liko gyvi tėvai; kitais atvejais pergyvenęs sutuoktinis turi teisę į visą palikimą. Sutuoktinis yra tarp privalomų įpėdinių, kurie turi teisę į privalomąją palikimo dalį (vok. *pfllichtteilsberechtigte Personen*). Sutuoktinio privalomoji dalis yra pusė to, ką jis gautų pagal paveldėjimo eilės tvarką.

6 Kuri institucija turi kompetenciją priimti sprendimą byloje, susijusioje su sutuoktinių turto teisiniu režimu?

Pagal Santuokos įstatymo (vok. *Ehegesetz*) 81 straipsnį ir tolesnius straipsnius po santuokos nutraukimo, pripažinimo negaliojančia arba paskelbimo negaliojančia turto klausimas sprendžiamas tarpusavio susitarimu arba teismo sprendimu.

7 Koks yra sutuoktinių turto teisinio režimo poveikis vieno iš sutuoktinių ir trečiosios šalies teisiniams santykiams.

Iš esmės sutuoktinis be kito sutuoktinio bendradarbiavimo negali trečiosioms šalims suteikti nei konkrečių teisių, nei nustatyti pareigų. Tik pagal „faktinį atstovavimą“ (vok. *Schlüsselgewalt*) bendrą namų ūkį tvarkantis ir pajamų neturintis sutuoktinis gali atstovauti kitam sutuoktiniui sudarydamas kasdienes teisinius sandorius, kurie sudaromi bendro namų ūkio labui ir neviršija tam tikro lygio, atitinkančio sutuoktinių pragyvenimo lygį. Tai netaikoma, jeigu kitas sutuoktinis trečiajai šaliai pareiškė, kad nepageidauja būti atstovaujamas savo sutuoktinio. Jeigu trečioji šalis pagal aplinkybes negali nustatyti, kad sandorį sudarantis sutuoktinis veikia kaip atstovas, tada abu sutuoktiniai yra atsakingi solidarai.

Pagal visiško sutuoktinių turto bendrumo režimą, kai dėl jo susitariama vietoje visiško sutuoktinių turto atskirumo režimo, sutuoktinių santykiuose tik sukuriama įsipareigojimas, kad vienas sutuoktinis negali perleisti jam priklausančios bendro turto dalies be kito sutuoktinio sutikimo. Tikros turinės pasekmės įsigalioja tik tuo atveju, jeigu žemės registre padaromas įrašas apie suvaržymo draudimą pagal Civilinio kodekso 364c straipsnį arba apie apribojimą pagal Civilinio kodekso 1236 straipsnį, nurodant, kad kol taikomas visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas, nė viena šalis negali vienašališkai perleisti savo turto pusės arba dalies.

8 Trumpas sutuoktinių turto padalijimo, įskaitant pasidalijimą, paskirstymą ir likvidavimą, tvarkos šioje valstybėje narėje aprašas.

Turto padalijimas santuokos nutraukimo, pripažinimo negaliojančia arba paskelbimo negaliojančia atvejais pagal Santuokos įstatymo 81 straipsnį ir tolesnius straipsnius nepriklauso nuo kaltės, nors į kaltę gali būti atsižvelgiama teisingumo sumetimais. Turtas padalijamas šalių tarpusavio susitarimu arba teismo sprendimu, kurį priimti prašo viena iš šalių. Kitais atvejais toliau taikomas visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas, t. y. kiekvienam sutuoktiniui lieka jo turtas. Prašymas turi būti pateikiamas per metus nuo santuokos nutraukimo akto įsigaliojimo. Padalijamas ir sutuoktinių turtas, ir sutuoktinių santaupos. Pagal Santuokos įstatymo 82 straipsnį nedalijamas šis turtas: daiktai, kuriuos sutuoktinis įgijo iki santuokos arba paveldėjo, trečiųjų šalių dovanoti daiktai, daiktai, kuriuos asmeniniais ar profesiniais tikslais naudoja tik vienas sutuoktinis, ir daiktai, priklausantys įmonei, arba įmonės akcijos, išskyrus atvejus, kai tai yra tik investicijos.

9 Kokia procedūra ir dokumentai ar informacija paprastai reikalingi nekilnojamojo turto registracijai?

Prašymas įtraukti turtinę teisę į žemės registrą turi būti teikiamas apylinkės teismui, kurio jurisdikcijai priklauso registruojamas nekilnojamas turtas. Prašymas turi būti pateiktas raštu, jį turi pasirašyti pareiškėjas. Iš esmės parašas neprivalo būti patvirtintas, nebent į prašymą įtraukiama registracijos deklaracija (vok. *Aufsandungserklärung*).

Prie prašymo turi būti pridėtas viešas arba privatus dokumentas, kuriame turi būti nurodyti teisiniai turto įgijimo pagrindai (pavyzdžiui, pirkimo sutartis) ir kurį šalis turi būti pasirašiusios patvirtintais parašais. Privačiuose dokumentuose turi būti ne tik išsamiai aprašytas turtas, bet ir išdėstyta registracijos deklaracija.

Registracijos deklaracija yra konkreti sutikimo registruoti turtą deklaracija (įrašas žemės registre), ją suteikia asmuo (pirkimo sutarties atveju – pardavėjas), kurio teisė apribojama, suvaržoma, pripažįstama negaliojančia arba perduodama kitam asmeniui. Registracijos deklaraciją turi būti pasirašiusios susitariančiosios šalys, ją turi patvirtinti teismas arba notaras. Registracijos deklaracija taip pat gali būti pateikiama kartu su prašymu įtraukti turtinę teisę į žemės registrą. Šiuo atveju prašyme padėtus parašus turi būti patvirtinęs teismas arba notaras.

Prie prašymo turi būti pridėta pažyma dėl mokesčių prievolių įvykdymo, kaip nurodyta Federalinio mokesčių kodekso (vok. *Bundesabgabebordnung*) 160 straipsnyje. Pažyma yra mokesčių administratoriaus patvirtinimas, kad nėra su mokėtiniais mokesčiais susijusių kliūčių padaryti įrašą žemės ūkio registre. Jeigu prašymą parengia advokatas arba notaras, jis turi būti teikiamas elektroniniu būdu. Šiuo atveju lydimojusius dokumentus reikia įkelti į elektroninį dokumentų archyvą. Tada mokesčių administratoriaus pažymą dėl mokesčių prievolių įvykdymo galima pakeisti advokato arba notaro parengta savikontrolės deklaracija.

Paskutinis naujinimas: 05/06/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Sutuoktinių turto teisinis režimas - Portugalija

1 Ar šioje valstybėje narėje yra nustatytas teisinis sutuoktinių turto teisinis režimas? Kas juo numatyta?

Taip. Iš esmės sutuoktiniai gali pasirinkti savo, kaip sutuoktinių, turto teisinį režimą sudarydami vedybinę sutartį, vadinamą ikivedybine sutartimi (port. *convenção antenupcial*), kaip numatyta Portugalijos civilinio kodekso 1698 straipsnyje (*Código Civil*).

Tačiau, jeigu sutuoktiniai nepasirenka turto teisinio režimo arba jeigu tam tikrais atvejais ikivedybinė sutartis negalioja, įstatyme nustatytas sutuoktinių turto teisinis režimas yra visiško po santuokos sudarymo įgyto turto bendrumo režimas, kaip nurodyta Civilinio kodekso 1717 ir 1721 straipsniuose.

Šiuo atveju Civilinio kodekso 1721–1731 straipsniuose nustatyta, kuris turtas yra bendra nuosavybė, o kuris – atskira nuosavybė.

Išimties tvarka tam tikromis Civilinio kodekso 1720 straipsnyje išdėstytais aplinkybėmis privalo būti taikomas visiško turto atskirumo režimas.

2 Kaip sutuoktiniai gali susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo? Kokie formalūs reikalavimai taikomi šiuo atveju?

Sutuoktiniai savo, kaip sutuoktinių, turto teisinį režimą gali nustatyti sudarydami ikivedybinę sutartį, kuria jie gali pasirinkti vieną iš trijų Civiliniame kodekse išdėstytų turto teisinių režimų arba, laikydamiesi taikytinų teisės nuostatų, susitarti dėl kitokio režimo (Civilinio kodekso 1698 straipsnis).

Civiliniame kodekse išdėstyti trys sutuoktinių turto teisiniai režimai yra:

visiško po santuokos sudarymo įgyto turto bendrumo režimas (port. *regime da comunhão de adquiridos* – Civilinio kodekso 1721–1731 straipsniai);

visiško viso turto bendrumo režimas (port. *regime da comunhão geral de bens* – Civilinio kodekso 1732–1734 straipsniai);

visiško turto atskirumo režimas (port. *regime da separação de bens* – Civilinio kodekso 1735 straipsnis).

Kaip minėta, sutuoktiniai, laikydamiesi taikytinų teisės nuostatų, gali susitarti dėl kitokio režimo. Taip susitariama tuo atveju, kai sutuoktinių turto teisinis režimas yra visiško po santuokos sudarymo įgyto turto bendrumo režimas, tačiau sutuoktiniai ikivedybinėje sutartyje susitaria, kad konkretus vieno iš jų iki santuokos įgytas nekilnojamas turtas (pavyzdžiui, šeimos būstas) po santuokos sudarymo taps suvaržytas teisė valdomu turtu, nes jie abu nori būti atsakingi už paskolą, kai turtas yra suvaržytas hipoteka.

Oficialiai reikalaujama, kad ikivedybinė sutartis būtų sudaroma pas notarą kaip autentiškas dokumentas (viešasis aktas) arba pas civilinės metrikacijos pareigūną kaip pareiškimas (Civilinio kodekso 1710 straipsnis ir Civilinio registro kodekso (port. *Código do Registo Civil*) 189–191 straipsniai).

Iš esmės ikivedybinė sutartis turi būti sudaroma iki santuokos. Pagal Civilinio kodekso 1714 straipsnį ikivedybinės sutarties ir sutuoktinių turto teisinio režimo po santuokos pakeisti negalima, nebent Civilinio kodekso 1715 straipsnyje numatyta kitaip.

Ikivedybinėms sutartims taikytinos teisės nuostatos išdėstytos Civilinio kodekso IV knygos II antraštinės dalies IX skyriaus III skirsnyje (1698–1716 straipsniai).

Santuokinėms dovanoms ir dovanoms tarp sutuoktinių taikytinos teisės nuostatos išdėstytos Civilinio kodekso IV knygos II antraštinės dalies X skyriaus I ir II skirsniuose (1753–1766 straipsniai).

3 Ar yra laisvės susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo apribojimų?

Civilinio kodekso 1720 straipsnyje nustatyti du atvejai, kai privalomas režimas yra visiško turto atskirumo režimas: kai santuoka sudaroma neatlikus iki santuokos atliktinų procedūrų ir kai sutuoktiniai yra 60 metų amžiaus ar vyresni.

Kitais atvejais sutuoktiniai, laikydamiesi taikytinų teisės nuostatų, turi laisvę pasirinkti jiems taikytiną režimą.

4 Koks yra santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) ar santuokos panaikinimo teisinis poveikis sutuoktinių turtui?

Remiantis Civilinio kodekso 1688 straipsniu, santuokinis ryšys pasibaigia, kai santuoka nutraukiama arba pripažįstama negaliojančia, nedarant poveikio išlaikymo režimui. Pradėjus gyventi skyrium, santuoka nepasibaigia, tačiau teisinės pasekmės yra labai panašios į santuokos nutraukimo teisinės pasekmes, kaip bus paaiškinta toliau.

Turto padalijimo ir skolų sumokėjimo klausimais Civilinio kodekso 1689 straipsnyje nurodyta, kad, kai sutuoktinių turto teisinis režimas pasibaigia, sutuoktiniai arba atitinkami jų įpėdiniai turi teisę kiekvienas gauti savo asmeninį turtą ir sau priklausančią viso bendros nuosavybės teise valdomo turto dalį. Sutuoktinis, kuris sutuoktinių turto atžvilgiu turi skolą, privalo ją padengti.

Kalbant apie skolas, bendros skolos pirmiausia sumokamos iš bendros nuosavybės teise valdomo turto, o tik tada dengiamos likusios skolos. Jeigu vienas sutuoktinis turi skolą kitam sutuoktiniui, jis turi sumokėti tą skolą iš jam priklausančios bendros nuosavybės teise valdomo turto dalies. Kai bendros nuosavybės teise valdomo turto nėra, sutuoktinis skolą turi sumokėti iš savo asmeninio turto.

Santuokos nutraukimo teisinės pasekmės

Santuokos nutraukimo pasekmės išdėstytos Civilinio kodekso 1788–1793A straipsniuose.

Taikomas bendras principas, kad, nutraukus santuoką, santuoka pasibaigia ir atsiranda tos pačios teisinės pasekmės kaip ir santuokai nutrūkus dėl mirties. Kalbant apie paveldėjimą, pagal Civilinio kodekso 2133 straipsnį, teismui priėmus sprendimą dėl santuokos nutraukimo, buvęs sutuoktinis praranda įpėdinio pagal įstatymą statusą, net jeigu teismo sprendimas dėl santuokos nutraukimo priimamas po kito sutuoktinio mirties.

Pagal Portugalijos teisę paprastai sutuoktinių turtas dalijamas ne santuokos nutraukimo proceso metu, o tik jam pasibaigus. Tačiau kai santuoka nutraukiama abiejų sutuoktinių bendru sutikimu civilinės metrikacijos tarnyboje, sutuoktiniai gali nedelsdami susitarti, kaip bus dalijamas sutuoktinių turtas (Civilinio registro kodekso 272-A straipsnis).

Kalbant apie santuokos nutraukimo pasekmes, bendra taisyklė yra tokia:

santuokos nutraukimas įsigalioja nuo tos dienos, kai teismo sprendimas dėl santuokos nutraukimo tampa galutinis.

Santuokos nutraukimo turtinės pasekmės sutuoktiniams yra tokios:

santuokos nutraukimas turi pasekmių sutuoktinių turto teisiniam režimui atgaline data nuo tos dienos, kai buvo pradėtas santuokos nutraukimo procesas. Tačiau bet kurio sutuoktinio prašymu jų santuokos nutraukimo turtinių pasekmių atsiradimas gali būti paankstintas iki tos dienos, kurią sutuoktiniai nustojo gyventi kartu, jeigu ši data buvo nustatyta proceso metu.

Dalijant turtą po santuokos nutraukimo, nė vienas sutuoktinis negali gauti daugiau, negu būtų gavęs, jeigu sudarius santuoką būtų galiojęs visiško po santuokos sudarymo įgyto turto bendrumo režimas.

Kiekvienas sutuoktinis praranda visą dėl santuokos gautą arba gautiną naudą (pvz., dovanas tarp sutuoktinių; trečiojo asmens dovanas porai atsižvelgiant į jų santuoką); šiuo atveju dovanotojas gali nuspręsti, kad nauda pereis poros vaikams.

Žalą patyręs sutuoktinis turi teisę prašyti žalos atlyginimo pagal bendrąsias civilinės atsakomybės taisykles, bendrosios kompetencijos teismuose.

Kai santuokos nutraukimo priežastys susijusios su vieno iš sutuoktinių psichikos sutrikimu, nutraukti santuoką prašantis sutuoktinis turi atlyginti kitam sutuoktiniui piniginę žalą, kurią sukėlė santuokos pabaiga. Šis reikalavimas turi būti pateiktas per santuokos nutraukimo procesą.

Kiekvienas sutuoktinis gali prašyti teismo suteikti jam teisę toliau nuomotis šeimos būstą, nesvarbu, ar jis valdomas bendros nuosavybės teise, ar nuosavybės teise priklauso kitam sutuoktiniui.

Naminiai gyvūnai perduodami vienam arba abiem sutuoktiniams, atsižvelgiant į kiekvieno sutuoktinio bei jų vaikų interesus ir į gyvūno gerovę.

Santuokos nutraukimo turtinės pasekmės sutuoktinių santykiams su trečiosiomis šalimis yra tokios:

sutuoktiniai gali santuokos nutraukimo turtinėmis pasekmėmis trečiųjų šalių atžvilgiu remtis tik nuo tos dienos, kai teismo sprendimas užregistruojamas civiliniame registre.

Kalbant apie buvusių sutuoktinių tarpusavio išlaikymo prievoles, Civilinio kodekso 2016 ir 2019 straipsniuose teigiama:

paprastai po santuokos nutraukimo kiekvienas buvęs sutuoktinis turi pareigą išlaikyti save.

Kiekvienas buvęs sutuoktinis turi teisę į išlaikymą, neatsižvelgiant į tai, ar santuoka buvo nutraukta abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, bet teisė į išlaikymą gali būti atimta siekiant teisingumo.

Naudos gavėjui sudarius naują santuoką, pradėjus bendro gyvenimo faktinius santykius arba pradėjus netinkamai elgtis, teisė į išlaikymą išnyksta.

Gyvenimo skyrium patvirtinimo pasekmės

Gyvenimo skyrium patvirtinimo klausimu Civilinio kodekso 1794 straipsnyje remiamasi pirmiau išdėstytomis nuostatomis dėl santuokos nutraukimo, su viena išimtimi: patvirtinus gyvenimą skyrium, santuoka nepasibaigia.

Neįskaitant šios vienos išimties, pagal Civilinio kodekso 1795-A, 2016 ir 2133 straipsnius gyvenimo skyrium patvirtinimo pasekmės sutuoktinių turtui, išlaikymo prievolėms ir paveldėjimui yra tokios pačios kaip santuokos nutraukimo pasekmės.

Santuokos pripažinimo negaliojančia teisinės pasekmės

Santuokos pripažinimas negaliojančia skiriasi nuo absoliutaus santuokos negaliojimo.

Absoliutaus santuokos negaliojimo atveju, kaip numatyta Civilinio kodekso 1628–1630 straipsniuose (pvz., kai vienas arba abu sutuoktiniai visiškai nėra pateikę sutikimo), absoliučiai negaliojanti santuoka neturi jokių pasekmių.

Civilinės santuokos pripažinimo negaliojančia atveju, kaip numatyta Civilinio kodekso 1631 straipsnyje (pvz., jeigu esama teisiųjų klūčių arba sutikimas negalioja dėl klaidos), Civilinio kodekso 1647 straipsnyje nustatytos pasekmės yra šios:

jeigu abu sutuoktiniai veiks sąžiningai, santuoka turi pasekmes jiems abiem ir trečiųjų šalių atžvilgiu, kol teismo sprendimas dėl santuokos pripažinimo negaliojančia taps galutinis.

Jeigu sąžiningai veiks tik vienas sutuoktinis, santuokos pasekmėmis gali pasinaudoti tik tas sutuoktinis. Be to, sąžiningas sutuoktinis gali santuokos pasekmėmis remtis trečiųjų šalių atžvilgiu, jeigu jos atspindi sutuoktinių santykius.

Šios normos taikomos bažnytinių institucijų patvirtintų katalikiškų santuokų pripažinimui negaliojančiomis, kol teismo sprendimas užregistruojamas civiliniame registre, jeigu katalikiška santuoka taip pat buvo jame užregistruota.

Civilinio kodekso 1649 ir 1650 straipsniuose numatytos specialios turtinės nuobaudos, jeigu sudaroma santuoka su nepilnamečiu arba santuoka, kuria pažeidžiamos teisinės kliūtys, pavyzdžiui:

nepilnametis, sudaręs santuoką be reikiamo leidimo, santuokos sudarymo metu nuosavybės teise turėto turto ir santuokos laikotarpiu jam dovanoto turto administravimo požiūriu laikomas nepilnamečiu, kol jam sueis pilnamestystės amžius. Tačiau iš šio turto pajamų jam skiriamas reikiamas išlaikymas.

Iki nepilnamečiui sueis pilnamestystės amžius, šį turtą administruoja ne kitas sutuoktinis, o nepilnamečio tėvai arba teisinis atstovas.

Nei santuokos laikotarpiu, nei jai pasibaigus šis turtas negali būti naudojamas bet kurio sutuoktinio skoloms padengti, kol nepilnamečiui nesuejo pilnamestystės amžius.

Jeigu pažeidžiamos Civilinio kodekso 1604 straipsnio c ir d punktuose nustatytos kliūtys (pvz., galioja su kraujo ryšiu susijusi kliūtis), pažeidimą padaręs sutuoktinis negali iš kito sutuoktinio dovanos pavidalu arba pagal testamentą gauti jokios naudos.

5 Koks yra vieno iš sutuoktinių mirties poveikis sutuoktinių turto teisiniam režimui?

Sutuoktinių turto teisinis režimas nutrūksta sutuoktiniui mirus, kaip išdėstyta Civilinio kodekso 1788 straipsnyje.

Bendros nuosavybės teise priklausantis turtas turi būti padalytas. Mirusiojo turtas apima jo asmeninį turtą ir, kai taikytina, jam tenkančią bendros nuosavybės teise sutuoktiniams priklausancio turto dalį, kaip numatyta Civilinio kodekso 2024 straipsnyje.

Paprastai pergyvenęs sutuoktinis yra įpėdinis pagal įstatymą ir gauna privalomąją palikimo dalį, nepaisant to, ar yra sudarytas testamentas (atitinkamai atvejais taikomi Civilinio kodekso 2131 ir 2133 arba 2158 ir 2159 straipsniai).

Be to, Civilinio kodekso 2103-A straipsnyje nustatytomis sąlygomis, kai turtas padalijamas, pergyvenęs sutuoktinis turi teisę naudotis šeimos būstu, jame esančiais daiktais ir baldais. Jeigu tai viršija jam priklausančią palikimo ir bendros nuosavybės teise turėto turto dalį, pergyvenęs sutuoktinis turi išmokėti kompensaciją kitiems įpėdiniams.

Tačiau pagal Civilinio kodekso 1698 straipsnį ir 1700 straipsnio 3 dalį, kai sutuoktinių turto teisinis režimas yra visiško turto atskirumo režimas, sutuoktiniai ikivedybinėje sutartyje gali atsisakyti savo, kaip įpėdinių, statuso.

6 Kuri institucija turi kompetenciją priimti sprendimą byloje, susijusioje su sutuoktinių turto teisiniu režimu?

Susiklosčius toliau nurodytiems atvejams, atitinkami teismai, metrikacijos tarnybos ir notariai turi įgaliojimus priimti sprendimus dėl sutuoktinių turto.

Pagal Portugalijos teisę ikivedybinės sutartys ir sutuoktinių turto teisiniai režimai yra iš esmės nekeičiami, kaip nurodyta Civilinio kodekso 1714 straipsnyje. Taigi, jeigu būtumi sutuoktiniai pageidauja pasirinkti turto teisinį režimą ir nukrypti nuo įstatyme nustatyto turto teisinio režimo, turto teisinis režimas turi būti nustatytas pagal ikivedybinę sutartį (Civilinio kodekso 1710 straipsnis), kuri turi būti pasirašyta iki sutuoktiniams sudarant santuoką. Santuokos laikotarpiu sutuoktiniai negali sudaryti susitarimo, kuriuo būtų keičiamas ar nutraukiamas sutuoktinių turto teisinis režimas. Šio principo išimtys nustatytos Civilinio kodekso 1715 straipsnyje (pvz., kai visiško turto atskirumo režimą skiria teismas arba sutuoktiniai pradedą gyventi skyriumi).

Turto teisinio režimo sąlygos turi būti išdėstytos ikivedybinėje sutartyje (Civilinio kodekso 1698 straipsnis), kurios sudarymas turi atitikti formos ir paskelbimo reikalavimus. Remiantis Civilinio kodekso 1710 straipsniu, ikivedybinės sutartys turi būti sudaromos pateikiant pareiškimą civilinės metrikacijos tarnybai arba sudarant viešąjį aktą pas notarą, kitaip jos negalioja. Tam, kad ikivedybinėmis sutartimis būtų galima remtis prieš trečiąsias šalis, ikivedybinės sutartys turi būti įregistruotos, kaip nustatyta Civilinio kodekso 1711 straipsnio 1 dalyje. Šiuo požiūriu sutuoktinių įpėdiniai ir kitos ikivedybinės sutarties šalys nelaikomi trečiosiomis šalimis. Sutarties įregistravimas nepanaikina būtinumo į turto registrą įrašyti faktus, kurie turi būti jame užregistruoti. Taip pat nustatytas terminas, kurio privaloma laikytis: ikivedybinė sutartis turi būti pasirašyta iki santuokos sudarymo, tačiau nuo sutarties pasirašymo dienos iki santuokos sudarymo negali praėti daugiau kaip vieneri metai, priešingu atveju, kaip numatyta Civilinio kodekso 1716 straipsnyje, sutartis netenka galios.

Minėta informacija pateikiama vadove *Os Regulamentos Europeus: impacto na actividade registal e notarial* (Europos reglamentavimo nuostatos: poveikis civilinės metrikacijos tarnyboms ir notarams) portugalų ir anglų kalbomis adresu <https://www.redecivil.csm.org.pt/os-regulamentos-europeus-impacto-na-atividade-registal-e-notarial/>.

Santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium patvirtinimo ar santuokos pripažinimo negaliojančia atvejais už turto padalijimą atsakinga ir atitinkamą turto teisinį režimą šiam padalijimui taikanti valdžios institucija priklausys nuo to, ar sutuoktiniai sutaria, kaip turi būti dalijamas sutuoktinių turtas.

Jeigu sutuoktiniai sutaria dėl sutuoktinių turto padalijimo, santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium patvirtinimo atvejais šiuos klausimus sprendžia civilinės metrikacijos tarnybos. Šiuo atveju galimi du scenarijai: jeigu santuoka nutraukiama arba gyvenimas skyrium patvirtinamas abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, civilinės metrikacijos tarnybos sprendžia santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium patvirtinimo klausimus ir per šį procesą gali patvirtinti susitarimą dėl turto padalijimo, išspręsti mokestinių prievolių sumokėjimo klausimą ir dėl turto padalijimo atlikti pakeitimus turto registre; jeigu santuokos nutraukimas arba gyvenimo skyrium patvirtinimas ginčijamas (už tai yra atsakingi šeimos ir nepilnamečių bylų teismai, port. *Tribunais de Família e Menores*) ir jeigu šalys po santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium patvirtinimo sutaria dėl turto padalijimo, tada civilinės metrikacijos tarnybos yra kompetentingos spręsti turto padalijimo ir mokestinių prievolių klausimus ir dėl minėto turto padalijimo atlikti pakeitimus turto registre. Aktualios teisės normos išdėstytos Civilinio registro kodekso 272-A ir 272-B straipsniuose. Praktinė informacija apie šią paslaugą ir jos sąnaudas pateikta adresu <https://justica.gov.pt/Servicos/Balcao-Divorcio-com-Partilha>.

Arba, jeigu po santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium patvirtinimo šalys pasiekia susitarimą dėl turto padalijimo, jos gali pasirašyti viešąjį aktą pas notarą. Šiuo atveju notaras yra atsakingas už nekilnojamojo turto įregistravimą per du mėnesius, o šalys per tą patį laikotarpį turi įvykdyti savo mokestines prievoleles (Turto registro kodekso (port. *Código do Registo Predial*) 8-B ir 8-C straipsniai).

Jeigu santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium patvirtinimo arba santuokos pripažinimo negaliojančia atveju sutuoktiniai nepasiekia susitarimo dėl turto padalijimo, bet kuri šalis privalo pradėti turto aprašo procedūrą (port. *processo de inventário*). Civilinio proceso kodekso (port. *Código de Processo Civil*) 1083 straipsnio 1 dalyje išvardytais atvejais (pvz., kai turto aprašo procedūra yra papildoma kitų teismo procesų dalis), išimtinę jurisdikciją atlikti turto aprašo procedūras turi teismai. Kitais atvejais, kaip nurodyta Civilinio proceso kodekso 1083 straipsnio 2 dalyje, turto aprašo procedūros pareiškėjo pasirinkimu arba visų suinteresuotųjų šalių tarpusavio sutarimu gali būti pradedamos teisme arba pas notarą, įtrauktą į Teisinės turto aprašo procedūrų tvarkos (port. *Regime do Inventário Notarial*) 1 straipsnyje nurodytą sąrašą, paskelbtą 2019 m. rugsėjo 13 d. Įstatymo Nr. 117/19 priede. Notarai bylą nagrinėja naudodamiesi bylų valdymo sistema <https://www.inventarios.pt>

7 Koks yra sutuoktinių turto teisinio režimo poveikis vieno iš sutuoktinių ir trečiosios šalies teisiniams santykiams.

Civilinio kodekso 1682 ir 1683 straipsniuose numatyta, kad kai kuriais atvejais sutuoktinis tam tikras sutartis su trečiąja šalimi gali sudaryti tik gavęs kito sutuoktinio sutikimą. Tai priklauso nuo sutuoktinių turto teisinio režimo (pvz., visiško turto atskirumo arba visiško turto bendrumo režimų), su tuo režimu susijusių administravimo įgaliojimų (pvz., tam tikro turto bendro administravimo), turto pobūdžio (pvz., šeimos būsto, bendro turto) arba sutarties pobūdžio (pvz., pirkimo ir pardavimo sutarties, dovanų priėmimo).

Pagal Civilinio kodekso 1687 straipsnį kito sutuoktinio sutikimo nebuvimas trečiosioms šalims turi šias pasekmes:

jeigu vienas sutuoktinis sudaro sutartį, kuria pažeidžiamos Civilinio kodekso 1682 straipsnio 1 ir 3 dalių nuostatos (pvz., tam tikro kilnojamojo turto nuosavybės teisės perdavimas), 1682-A straipsnio nuostatos (pvz., nuosavybės teisės į nekilnojamąjį turtą perdavimas galiojant visiško turto bendrumo režimams; nuosavybės teisės į šeimos būstą perdavimas galiojant bet kuriam sutuoktinių turto teisiniui režimui), 1682-B straipsnio nuostatos (pvz., šeimos būsto nuomos sutarties nutraukimas) arba 1683 straipsnio 2 dalies nuostatos (palikimo arba testamentinės išskirtinės atsisakymas), kitas sutuoktinis arba jo įpėdinis gali prašyti, kad ta sutartis būtų panaikinta.

Jeigu sutuoktinis, reikiama atvejais negavęs kito sutuoktinio sutikimo, perduoda neregistruoto kilnojamojo turto nuosavybės teisę arba sudaro sutartį, kuria tas turtas suvaržomas, minėtu sutarties panaikinimu negalima remtis prieš trečiąją šalį, kuri veikė sąžiningai.

Jeigu vienas sutuoktinis neteisėtai perduoda nuosavybės teisę į turtą, priklausantį tik kitam sutuoktiniui, arba sudaro sutartį, kuria tas turtas suvaržomas, sutartis yra niekinė ir sumokėta kaina turi būti grąžinta pagal Civilinio kodekso 892–904 straipsnius, kuriuose išdėstytos neteisėtų pardavėjo veiksmų pasekmės.

8 Trumpas sutuoktinių turto padalijimo, įskaitant pasidalijimą, paskirstymą ir likvidavimą, tvarkos šioje valstybėje narėje aprašas.

Kai pasiekiamas susitarimas dėl turto padalijimo, jį gali patvirtinti civilinės metrikacijos tarnybos arba jis gali būti išdėstytas pas notarą pasirašomame viešajame akte, atsižvelgiant į atsakyme į 6 klausimą nurodytus atvejus.

Kai dėl turto padalijimo susitarimas nėra pasiektas, teisme arba pas notarą inicijuojama turto aprašo procedūra, kaip jau aprašyta atsakyme į 6 klausimą.

Turto aprašo teismine tvarka procedūra reglamentuojama Civilinio proceso kodekso V knygos XVI antraštinės dalies nuostatose (1082–1130 straipsniai), kurios su reikiamais pakeitimais taikomos notaro vykdomai turto aprašo procedūrai (2019 m. rugsėjo 13 d. Įstatymo Nr. 117/19 priede paskelbtos Teisinės turto aprašo procedūrų tvarkos 2 straipsnis).

Turto aprašo procedūra sutuoktinių turto padalijimo tikslu apima šiuos etapus: pradinį etapą, prieštaravimą ir įsipareigojimų patikrinimą; parengiamąjį suinteresuotųjų šalių apklausą; preliminarį nutartį ir suinteresuotųjų šalių posėdį (port. *conferência de interessados*); padalijimo planą ir patvirtinimo sprendimą; baigiamuosius etapus.

9 Kokia procedūra ir dokumentai ar informacija paprastai reikalingi nekilnojamojo turto registracijai?

Bet kuris įregistruoti nekilnojamąjį turtą prašantis asmuo turi pateikti Turto registro tarnybai registracijos prašymą ir prie jo pridėti dokumentinius įrodymus. Paprastai reikalaujama pateikti viešąjį aktą, turto liudijimą (port. *caderneta predial*), Žyminio mokesčio ir savivaldybės turto mokesčio sumokėjimo įrodymus, kai taikytina – hipotekos panaikinimo dokumentą. Jeigu šie dokumentai Turto registro tarnyboje jau yra užregistruoti, reikia nurodyti tik jų numerius.

Be to, jeigu prašymą teikia pareiškėjo atstovas, kartu su prašymu turi būti pateikiamas jo įgaliojimas. Tačiau pagal Turto registro kodekso 39 straipsnį, kreipdamiesi dėl turto įregistravimo, advokatai, notarai ir teisiniai atstovai (port. *solicitadores*) įgaliojimo pateikti neprivalo.

Skaitmeninį sertifikata turintys pareiškėjai (Portugalijos piliečio kortelę turintys piliečiai, advokatai, notarai ir atitinkamos profesinėse asociacijose tinkamai užregistruoti teisiniai atstovai (port. *solicitadores*) prašymą įregistruoti nekilnojamąjį turtą ir reikiamus dokumentus gali pateikti internetu. Skaitmeninio sertifikato neturintys pareiškėjai prašymą gali pateikti asmeniškai Turto registro tarnyboje arba jį nusiųsti paštu.

Informacija apie registracijos procedūrą ir jos sąnaudas pateikiama adresu

<https://justica.gov.pt/Servicos/Pedir-registo-predial>

Su galiojančiomis Portugalijos civilinio kodekso ir kitų pirmiau minėtų teisės aktų redakcijomis portugalų kalba galima susipažinti adresu

[Civilinis kodeksas](#)

[Civilinio registro kodeksas](#)

[Turto registro kodeksas](#)

[Civilinio proceso kodeksas](#)

[Teisinė turto aprašo procedūrų tvarka](#)

Baigiamoji pastaba

Šioje informacijos suvestinėje pateikta bendroji informacija; ji nėra išsami ir nėra privaloma informacijos centrai, Europos teismui tinklai civilinėse ir komercinėse bylose, teismams ar bet kuriems kitiems naudotojams. Visada reikia susipažinti su naujausia taikytino teisės akto redakcija. Ši informacija negali pakeisti teisės specialisto teisinės konsultacijos.

Paskutinis naujinimas: 06/10/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Sutuoktinių turto teisinis režimas - Slovėnija

1 Ar šioje valstybėje narėje yra nustatytas teisinis sutuoktinių turto teisinis režimas? Kas juo numatyta?

Taip.

Sutuoktinių turto teisiniai režimai reglamentuojami Slovėnijos Respublikos Šeimos kodekse (slovėn. *Družinski zakonik Republike Slovenije* (DZ)): sutuoktiniams taikomas įstatyme nustatytas sutuoktinių turto teisinis režimas, išskyrus atvejus, kai jie sudaro sutartį dėl kitokio sutuoktinių turto teisinio režimo. Pastaruoju atveju jiems taikomas sutartinis sutuoktinių turto teisinis režimas.

Įstatyme nustatytas sutuoktinių turto teisinis režimas apima visišką bendro sutuoktinių turto bendrumą ir visišką kiekvieno sutuoktinio asmeninio turto atskirumą.

2 Kaip sutuoktiniai gali susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo? Kokie formalūs reikalavimai taikomi šiuo atveju?

Sutuoktiniai arba būsimi sutuoktiniai gali savo turto režimą sureguliuoti sutartimi. Sutartis dėl turto režimo sureguliuavimo – tai sutartis, kuriomis abu sutuoktiniai nurodo kitokį turto režimą, negu nustatyta įstatyme.

Tokiomis sutartimis jie taip pat gali susitarti dėl skirtingo sutuoktinių turto teisinio režimo santuokos laikotarpiu ir santuokos nutraukimo atveju. Sutarties dėl turtinių teisių ir pareigų privalo būti sudaromos notariu aktu. Sutartinis sutuoktinių turto teisinis režimas sutuoktiniams taikomas iš karto, kai įsigalioja sutartis dėl šio režimo, nebent sutuoktiniai susitaria kitaip. Būsimų sutuoktinių sudaryta ikivedybinė sutartis dėl sutuoktinių turto teisinio režimo įsigalioja santuokos sudarymo dieną arba kitą dieną po santuokos sudarymo, kaip būsimi sutuoktiniai nurodė ikivedybinėje sutartyje. Sutartis dėl sutuoktinių turto teisinių režimų turi būti įtrauktos į tokių sutarčių registrą. Jeigu sutartis dėl sutuoktinių turto teisinio režimo neįtraukiama į tokių sutarčių registrą, trečiųjų šalių atžvilgiu daroma prielaida, kad sutuoktinių turtiniams santykiams taikomas įstatyme nustatytas sutuoktinių turto teisinis režimas.

Sutuoktiniai, prieš sudarydami sutartį, kuria reglamentuojamas jų, kaip sutuoktinių, turto teisinis režimas, turi vienas kitą informuoti apie savo turtinę padėtį. Jeigu jie to nepadaro, sutartis gali būti ginčijama teisme.

3 Ar yra laisvės susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo apribojimų?

Ne. Tačiau sutuoktiniai, prieš sudarydami sutartį, kuria reglamentuojamas jų, kaip sutuoktinių, turto teisinis režimas, turi vienas kitą informuoti apie savo turtinę padėtį. Jeigu jie to nepadaro, sutartis gali būti ginčijama teisme.

4 Koks yra santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) ar santuokos panaikinimo teisinis poveikis sutuoktinių turtui?

Sutuoktinių bendras turtas dalijamas, jeigu jų santuoka pasibaigia.

Jeigu sutartyje dėl sutuoktinių turto teisinio režimo, pagal kurią sutuoktiniai pasirenka netaikyti įstatyme nustatyto sutuoktinių turto teisinio režimo, nenurodoma, kaip turi būti dalijamas sutuoktinių turtas, jis dalijamas pagal įstatyme nustatyto sutuoktinių turto teisinio režimo normas, jeigu sutuoktiniai nesusitaria kitaip. Turtas dalijamas remiantis padėtimi, buvusia, kai įsigaliojo sutartis dėl sutuoktinių turto teisinio režimo.

Iš esmės sutuoktinių turtas dalijamas vienodomis dalimis, tačiau sutuoktiniai gali pateikti įrodymų, kad jie prie sutuoktinių turto prisidėjo skirtingomis dalimis. Į nedidelius kiekvieno sutuoktinio įnašą į sutuoktinių turtą skirtumus neatsižvelgiama.

Kai susitariama dėl sutuoktinių turto dalių arba jos nustatomos, sutuoktiniai gali susitarti dėl turto padalijimo tvarkos. Jeigu sutuoktiniai, proporcingai savo dalims sutuoktinių turte, susitaria tapti turto bendrasavininkiais, tai irgi laikoma padalijimu

5 Koks yra vieno iš sutuoktinių mirties poveikis sutuoktinių turto teismui?

Vieno sutuoktinio mirtis poveikio sutuoktinių turto teismui neturi.

Mirusio sutuoktinio turtui taikomas paveldėjimo procesas.

6 Kuri institucija turi kompetenciją priimti sprendimą byloje, susijusioje su sutuoktinių turto teismu?

Ginčus dėl sutuoktinių turto teisinių režimų kompetentingi spręsti teismai.

7 Koks yra sutuoktinių turto teisinio režimo poveikis vieno iš sutuoktinių ir trečiosios šalies teismams santykiams.

Bendri sutuoktinių įsipareigojimai yra tie, kurie pagal bendro pobūdžio teisės aktus yra privalomi abiem sutuoktiniams, su sutuoktinių turtu susiję įsipareigojimai ir vieno sutuoktinio priimti įsipareigojimai, skirti bendro gyvenimo su kitu sutuoktiniu poreikiams arba šeimos poreikiams patenkinti. Sutuoktiniai už šiuos įsipareigojimus solidariai atsako bendru turtu ir kiekvieno sutuoktinio asmeniniu turtu.

Sutuoktinis gali pareikalauti kompensacijos iš kito sutuoktinio remdamasis tuo, kad jis, vykdydamas bendrą įsipareigojimą, sumokėjo daugiau, negu sudaro jo dalis.

Asmeniniai sutuoktinio įsipareigojimai yra tie, kuriuos jis turėjo iki santuokos sudarymo, ir tie, kuriuos jis prisiėmė po santuokos sudarymo ir kurie, nepaisant to, netaikomi bendrais įsipareigojimais pagal DZ 82 straipsnio 1 dalį.

Sutuoktinis už asmeninius įsipareigojimus atsako savo asmeniniu turtu ir jam priklausančia bendro turto dalimi.

Jeigu sutartis dėl sutuoktinių turto teisinio režimo neįtraukiama į tokių sutarčių registrą, trečiųjų šalių atžvilgiu daroma prielaida, kad sutuoktinių turtiniams santykiams taikomas įstatyme nustatytas sutuoktinių turto teisinis režimas.

8 Trumpas sutuoktinių turto padalijimo, įskaitant pasidalijimą, paskirstymą ir likvidavimą, tvarkos šioje valstybėje narėje aprašas.

Sutuoktinių bendras turtas dalijamas, jeigu jų santuoka pasibaigia. Kol santuoka galioja, sutuoktinių turtas gali būti pasidalijamas susitarimu arba padalijamas vieno iš sutuoktinių prašymu.

Tokiais susitarimais laikomas bet kuris sutuoktinių susitarimas dėl sutuoktinių turto apimties. Jeigu sutartyje dėl sutuoktinių turto teisinio režimo, pagal kurią sutuoktiniai pasirenka netaikyti įstatyme nustatyto sutuoktinių turto teisinio režimo, nenurodoma, kaip turi būti dalijamas sutuoktinių turtas, jis dalijamas pagal įstatyme nustatyto sutuoktinių turto teisinio režimo normas, jeigu sutuoktiniai nesusitaria kitaip. Turtas dalijamas remiantis padėtimi, buvusia, kai įsigaliojo sutartis dėl sutuoktinių turto teisinio režimo.

Pirmiausia nustatomos su tuo sutuoktinių turtu susijusios kiekvieno sutuoktinio skolos ir reikalavimai, o tik tada nustatoma jam priklausanti to turto dalis.

Dėl kiekvienam sutuoktiniui priklausančios sutuoktinių turto dalies gali susitarti sutuoktiniai arba pagal bet kurio sutuoktinio prašymą šią dalį nustato teismas.

Iš esmės sutuoktinių turtas dalijamas vienodomis dalimis, tačiau sutuoktiniai gali pateikti įrodymų, kad jie prie sutuoktinių turto prisidėjo skirtingomis dalimis. Į nedidelius kiekvieno sutuoktinio įnašą į sutuoktinių turtą skirtumus neatsižvelgiama.

Sprenddamas ginčą dėl kiekvienam sutuoktiniui priklausančios sutuoktinių turto dalies, teismas atsižvelgia į visas bylos aplinkybes, ypač į kiekvieno sutuoktinio pajamas, vieno sutuoktinio kitam sutuoktiniui teikiamą pagalbą, vaikų globą, namų ūkio darbus, rūpinimąsi būstu ir šeima, pastangas išsaugoti turtą ir bet kurį kitą darbą ir bendradarbiavimą valdant, išsaugant ir didinant sutuoktinių turtą.

Kai susitariama dėl sutuoktinių turto dalių arba jos nustatomos, sutuoktiniai gali susitarti dėl turto padalijimo tvarkos. Jeigu sutuoktiniai, proporcingai savo dalims sutuoktinių turte, susitaria tapti turto bendrasavininkiais, tai irgi laikoma padalijimu.

Jeigu nepasiekiami susitarimo dėl turto padalijimo tvarkos, teismas padalija turtą pagal teisės normas, kuriomis reglamentuojamas sutuoktinių turto padalijimas.

Kai dalijamas sutuoktinių turtas, iš sutuoktinio dalies jo prašymu jam skiriamas turtas, skirtas verstis jo profesija ar vykdyti kitą veiklą ir sudarantis šiam sutuoktiniui sąlygas užsidirbti pragyvenimui.

Ta pati nuostata taikoma daiktams, kurie skirti išimtinai vienam sutuoktiniui naudoti asmeniškai ir nėra jo asmeninis turtas.

9 Kokia procedūra ir dokumentai ar informacija paprastai reikalingi nekilnojamojo turto registracijai?

Ar leisti atlikti registraciją, nusprendžia žemės registro teismas (slovėn. *zemljiškoknjžno sodišče*), remdamasis dokumentais, kuriais įrodomas registruotinos teisės įgijimo teisinis pagrindas ir kurie atitinka kitas teisės aktuose nustatytas sąlygas.

Tie dokumentai išdėstyti Žemės registro įstatymo (slovėn. *Zakon o zemljiški knjigi* (ZZK-1)) 40 straipsnio 1 dalyje.

Paskutinis naujinimas: 10/11/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Sutuoktinių turto teisinis režimas - Suomija

1 Ar šioje valstybėje narėje yra nustatytas teisinis sutuoktinių turto teisinis režimas? Kas juo numatyta?

Suomijos sutuoktinių turto teisinis režimas grindžiamas atidėto visiško sutuoktinių turto bendrumo sąvoka. Tai reiškia, kad santuokos laikotarpiu turto nuosavybė yra atskira, tačiau jeigu santuoka pasibaigia, turtas sutuoktiniams padalijamas lygiomis dalimis.

Sudarius santuoką, sutuoktinių turto nuosavybė nepakinta. Pagal Suomijos Santuokos įstatymą (suom. *Avoliittolaki* 234/1929) sutuoktiniui iki santuokos priklausęs turtas santuokos laikotarpiu ir toliau laikomas to sutuoktinio turtu. Bet kuris turtas, kurį sutuoktinis santuokos laikotarpiu įgyja kaip palikimą arba dovaną, ir toliau laikomas jo turtu. Atskiras yra ne tik turtas, bet ir skolos, o tai reiškia, kad už kiekvieno sutuoktinio skolas, patirtas iki santuokos ar santuokos laikotarpiu, atsako tik jis vienas. Tačiau abu sutuoktiniai bendrai atsako už skolą, kurią sutuoktinis patyrė šeimai išlaikyti.

Pagal Suomijos sutuoktinių turto teisinį režimą kiekvienas sutuoktinis turi santuokinę teisę į kito sutuoktinio turtą. Tai reiškia, kad kiekvienas sutuoktinis arba mirusio sutuoktinio našlys ir įpėdiniai turi teisę į pusę sutuoktinių grynojo turto, kai pasibaigus santuokai padalijamas sutuoktinių turtas. Santuokinė teisė taikoma visam turtui, neatsižvelgiant į tai, kada ir kaip sutuoktiniai įgijo arba gavo turtą iki santuokos. Tačiau sutuoktiniai, sudarydami susitarimą dėl sutuoktinių turto, gali pasirinkti netaikyti santuokinės teisės savo santuokai. Be to, bet kuris turtas, kurį sutuoktinis gavo pagal dovanojimo aktą, testamentą arba nuostatą dėl naudos gavėjo, kuriuose numatoma, kad būsimas gavėjo sutuoktinis neturi santuokinės teisės į atitinkamą turtą, taip pat nėra santuokinės teisės objektas.

2 Kaip sutuoktiniai gali susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo? Kokie formalūs reikalavimai taikomi šiuo atveju?

Sutuoktiniai iki santuokos sudarymo arba santuokos laikotarpiu gali sudaryti susitarimą dėl sutuoktinių turto. Susitarimas dėl sutuoktinių turto turi poveikį sutuoktinių turto padalijimui. Pavyzdžiui, sutuoktiniai gali susitarti, kad sutuoktinis neturi santuokinės teisės į bet kurį kitam sutuoktiniui priklausančią turtą, kiekvienam sutuoktiniui lieka jo turtas. Sutuoktiniai taip pat gali susitarti, kad tam tikras turtas nėra dalijamas kaip sutuoktinių turtas.

Susitarimas dėl sutuoktinių turto turi būti sudarytas raštu, su nurodyta data ir parašu. Be to, jį turi patvirtinti du nesuinteresuoti asmenys. Susitarimas dėl sutuoktinių turto įsigalioja, kai jį užregistruoja vietos registro tarnyba [suom. *maistraatti*] (arba, nuo 2020 m. pradžios, Skaitmeninių ir gyventojų duomenų paslaugų agentūra [*Digi- ja väestötietovirasto*]).

3 Ar yra laisvės susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo apribojimų?

Santuokos įstatyme nustatyti tam tikri tokio turto, kaip sutuoktinių bendras būstas arba kilnojamas namų ūkio turtas, administravimo apribojimai. Sutuoktinis be kito sutuoktinio rašytinio sutikimo negali perleisti nekilnojamojo turto, kuris yra skirtas naudoti kaip bendras sutuoktinių būstas. Be kito sutuoktinio sutikimo sutuoktinis negali perleisti nuomos ar kitų teisių, suteikiančių galimybę valdyti butą, skirtą naudoti kaip bendrą sutuoktinių būstą, taip pat kilnojamojo turto, priskiriamo abiejų sutuoktinių naudojamiems namų ūkio reikmenims, bet kurių reikalingų kito sutuoktinio naudojamų įrankių arba kilnojamojo turto, skirto kitam sutuoktiniui arba vaikams naudoti asmeniškai.

Sutuoktinių turto padalijimas gali būti pakoreguotas, jeigu kitais atvejais padalijus turtą būtų gautas nepagrįstas rezultatas arba kitas sutuoktinis gautų nepagrįstą finansinę naudą. Tai reiškia, kad individualiu atveju, remiantis pagrįstais argumentais, galima nukrypti nuo normų, kurios dalijant sutuoktinių turtą būtų taikomos kitais atvejais. Svarstant galimybę pakoreguoti sutuoktinių turto padalijimą, ypatingas dėmesys turi būti skiriamas santuokos trukmei, sutuoktinių veiklai bendro namų ūkio labui ir turto kaupimui ir išsaugojimui, taip pat kitiems panašiams su sutuoktinių finansine padėtimi susijusiems faktams. Koreguojant sutuoktinių turto padalijimą, gali būti priimta nutartis, kad: sutuoktinis pagal santuokinę teisę negali gauti kito sutuoktinio turto arba kad minėta teisė apribojama; dalijant sutuoktinių turtą tam tikram turtui visiškai arba iš dalies netaikoma santuokinė teisė; visas turtas arba jo dalis, kuriems pagal sutuoktinių susitarimą netaikoma kito sutuoktinio santuokinė teisė, dalijant turtą visiškai arba iš dalies laikomas turtu, kuriam taikoma kito sutuoktinio santuokinė teisė.

4 Koks yra santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) ar santuokos panaikinimo teisinis poveikis sutuoktinių turtui?

Kai nagrinėjama su santuokos nutraukimu susijusi byla arba kai santuoka yra pasibaigusi, sutuoktinių turtas turi būti dalijamas, jeigu to pareikalauja sutuoktinis arba mirusio sutuoktinio įpėdinis. Taip dalijant sutuoktinių turtą, santuokinė teisė realizuojama nustatant sumą, kurią sutuoktinis, kurio grynasis turtas yra didesnis, turi perduoti kitam sutuoktiniui. Jeigu nė vienas sutuoktinis neturi santuokinės teisės į kito sutuoktinio turtą, sutuoktinių turtas turi būti ne dalijamas, o atskiriamas. Jeigu sutuoktiniai turi bendro turto, minėtas turtas turi būti padalijamas gavus prašymą, kai sutuoktinių turtas dalijamas arba atskiriamas.

Be to, sutuoktinių turtas taip pat gali būti padalijamas, jeigu sutuoktinių, kurių turto klausimai reglamentuojami pagal Suomijos teisę, atžvilgiu yra priimtas užsienio teismo sprendimas dėl gyvenimo skyrium patvirtinimo. Tačiau turto negalima padalyti, jeigu priėmus sprendimą dėl gyvenimo skyrium patvirtinimo sutuoktiniai vėl pradeda gyventi kartu.

5 Koks yra vieno iš sutuoktinių mirties poveikis sutuoktinių turto teisiniu režimu?

Iš esmės tomis pačiomis normomis vadovaujamosi, kai santuoka pasibaigia dėl vieno iš sutuoktinių mirties.

Jeigu miręs sutuoktinis paliko tiesioginių įpėdinių (vaikų arba jų palikuonių), našlys (-ė) ir mirusiojo (-osios) įpėdiniai gali prašyti padalyti sutuoktinių turtą. Taip dalijant sutuoktinių turtą, pagrindinė taisyklė yra padalyti visą turtą vienodomis dalimis. Pusė turto atitenka pergyvenusiam sutuoktiniui, o kita pusė padalijama įpėdinims. Tačiau jeigu našlys (-ė) turi daugiau turto negu miręs sutuoktinis, našlys (-ė) turi teisę pasilikti visą savo turtą.

Jeigu santuoka pasibaigia dėl sutuoktinio mirties, tačiau miręs sutuoktinis nepaliko tiesioginių įpėdinių, našlys (-ė) paveldi visą mirusio sutuoktinio turtą, nebent miręs sutuoktinis testamente yra nurodęs kitaip. Tokiu atveju sutuoktinių turtas į pirmiausia mirusio sutuoktinio turtą ir pergyvenusio sutuoktinio turtą nedalijamas. Taikoma bendra taisyklė, kad tik po abiejų sutuoktinių mirties paskutinio likusio sutuoktinio turtas turi būti vienodomis dalimis padalijamas abiejų sutuoktinių įpėdinims. Našlys (-ė) negali testamentine išskirtine palikti to, kas tokiu būdu atitektų pirmo mirusio sutuoktinio įpėdinims.

Pergyvenęs sutuoktinis gali ir toliau valdyti nepadalytą mirusio sutuoktinio turtą, nebent tiesioginiai įpėdiniai reikalauja padalyti turtą arba to reikalaujama pagal mirusio sutuoktinio palikto testamento sąlygas. Tačiau, jeigu našlys (-ė) neturi kito tinkamo gyventi būsto, pergyvenęs sutuoktinis turi teisę ir toliau valdyti nepadalytą bendrą sutuoktinių būstą ir visą įprastą kilnojamąjį namų ūkio turtą.

6 Kuri institucija turi kompetenciją priimti sprendimą byloje, susijusioje su sutuoktinių turto teisiniu režimu?

Suomijoje valdžios institucijos savo iniciatyva nepradeda su sutuoktinių turtu susijusių procedūrų. Jeigu sutuoktiniai nepasiekia susitarimo dėl turto padalijimo, apylinkės teismas (suom. *käräjäoikeus*), gavęs prašymą, paskiria administratorių sutuoktinių turtui padalyti.

7 Koks yra sutuoktinių turto teisinio režimo poveikis vieno iš sutuoktinių ir trečiosios šalies teisiniams santykiams.

Paprastai dėl santuokos neribojama sutuoktinio teisė sudaryti susitarimus, tačiau santuokos laikotarpiu kiekvienas sutuoktinis turi teisę priimti sprendimus dėl savo turto be kito sutuoktinio sutikimo.

Be to, sutuoktinis pagal teisės aktus tiesiogiai neatsako už kito sutuoktinio skolą. Tačiau sutuoktiniai privalo kartu padengti skolą, kurią šeimai išlaikyti prisiėmė tik vienas iš sutuoktinių, taip pat mokėti nuomą už bendrą sutuoktinių butą. Savo bendro buto nuomos sutartį sutuoktiniai gali nutraukti tik kartu, net jeigu nuomos sutartį pasirašė tik vienas sutuoktinis.

Pagal Santuokos įstatymą saugomos kreditorių teisės, taigi, sutuoktinis negali kreditoriams privalomu būdu atsisakyti savo teisių į sutuoktinių turto padalijimą. Jeigu, dalijant sutuoktinių turtą, sutuoktinis perdavė kitam sutuoktiniui arba kito sutuoktinio įpėdinims turtą, kurio vertė gerokai viršija tai, kas turėjo būti perduota, padalijimą galima atšaukti ir turtą priskirti bankrutuojančio asmens turtui.

8 Trumpas sutuoktinių turto padalijimo, įskaitant pasidalijimą, paskirstymą ir likvidavimą, tvarkos šioje valstybėje narėje aprašas.

Suomijoje valdžios institucijos savo iniciatyva nepradeda su sutuoktinių turtu susijusių procedūrų. Kai nagrinėjama su santuokos nutraukimu susijusi byla arba kai santuoka yra pasibaigusi, sutuoktinių turtas turi būti dalijamas, jeigu to pareikalauja sutuoktinis arba mirusio sutuoktinio įpėdinis. Jeigu nė vienas sutuoktinis neturi santuokinės teisės į kito sutuoktinio turtą, sutuoktinių turtas turi būti ne dalijamas, o atskiriamas.

Dalijant sutuoktinių turtą dėl santuokos nutraukimo, pagrindinė taisyklė yra padalyti visą turtą lygiomis dalimis, nebent sutuoktiniai sudarė susitarimą dėl sutuoktinių turto. Be to, sutuoktinių turto padalijimą galima pakoreguoti, jeigu priešingu atveju būtų gautas nepagrįstas rezultatas. Jeigu turtas dalijamas arba atskiriamas, gavus prašymą taip pat turi būti padalijamas bendras sutuoktinių turtas.

Kai santuoka pasibaigia dėl sutuoktinio mirties ir miręs sutuoktinis palieka tiesioginių įpėdinių (vaikų arba jų palikuonių), našlys (-ė) ir mirusiojo (-osios) įpėdiniai gali prašyti padalyti sutuoktinių turtą. Taip dalijant turtą, pagrindinė taisyklė yra padalyti visą turtą vienodomis dalimis. Pusė turto atitenka pergyvenusiam sutuoktiniui, o kita pusė padalijama įpėdinims. Kita vertus, jeigu pergyvenęs sutuoktinis turi daugiau turto negu miręs sutuoktinis, pergyvenęs sutuoktinis visada turi teisę pasilikti visą savo turtą. Jeigu santuoka pasibaigia dėl sutuoktinio mirties, tačiau miręs sutuoktinis nepaliko tiesioginių įpėdinių, pergyvenęs sutuoktinis paveldi visą mirusio sutuoktinio turtą, nebent miręs sutuoktinis testamente yra nurodęs kitaip. Taikoma bendra taisyklė, kad tik po abiejų sutuoktinių mirties paskutinio likusio sutuoktinio turtas turi būti vienodomis dalimis padalijamas abiejų sutuoktinių įpėdinims.

Šalys gali turtą pasidalyti pačios tarpusavio susitarimu (turto pasidalijimas pagal susitarimą). Jeigu šalys susitarimo nepasiekia, gavus vieno iš sutuoktinių prašymą, turtą padalija teismo paskirtas administratorius (teismo paskirtas turto padalijimas).

Kai turtas pasidalijamas pagal susitarimą, pasidalijimas turi būti įformintas dokumentu, jame turi būti data ir parašas. Be to, jį turi patvirtinti du nesuinteresuoti asmenys. Jeigu turtą dalija administratorius, turto padalijimas turi būti įformintas dokumentu, kurį pasirašo administratorius.

Dokumentas turi būti pateiktas vietos registro tarnybai (nuo 2020 m. pradžios – Skaitmeninių ir gyventojų duomenų paslaugų agentūrai), kad ši jį įregistruotų. Turto padalijimo dokumento registracija apsaugo kiekvieną sutuoktinį nuo kito sutuoktinio kreditorių vykdomo išieškojimo; ji neturi kitokios įtakos turto padalijimo tarp šalių galiojimui.

9 Kokia procedūra ir dokumentai ar informacija paprastai reikalingi nekilnojamojo turto registracijai?

Turto nuosavybė gali būti įregistruojama pateikus prašymą įregistruoti nuosavybės teises. Nuosavybės teisių registracija įtraukiama į viešą nuosavybės teisių ir hipotekos registrą. Kai įregistruojamos nuosavybės teisės į turtą, nuosavybės teisių liudijime nurodomas naujas savininkas.

Jeigu dėl turto padalijimo arba atskyrimo pasikeičia turto nuosavybė, teikiant prašymą įregistruoti nuosavybės teises Suomijos Nacionalinei žemės tarnybai [suom. *Maanmittauslaitos*] turi būti nusiunčiamas susitarimo padalyti arba atskirti turtą originalas, turto padalijimo priežastį paaiškinimas (pvz., apylinkės teismo pranešimas, kuriuo nurodoma, kad teisme pradėta byla dėl santuokos nutraukimo) ir perleidimo mokesčio sumokėjimo kvitas.

Įsigaliojus turto padalijimui, pradedamas skaičiuoti turto nuosavybės teisių įregistravimo laikotarpis. Nuosavybės teisių įregistravimo laikotarpis yra šeši mėnesiai.

Paskutinis naujinimas: 15/02/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Sutuoktinių turto teisinis režimas - Švedija

1 Ar šioje valstybėje narėje yra nustatytas teisinis sutuoktinių turto teisinis režimas? Kas juo numatyta?

Taip, tokia sistema yra. Ja nustatytos taisyklės dėl išlaikymo pareigos, kuri sutuoktiniams taikoma galiojant santuokai ir ją nutraukus. Ja taip pat reglamentuotos sutuoktinių teisės ir pareigos dėl skirtingų klasių turto ir įsipareigojimų, sutuoktinių bendros nuolatinės gyvenamosios vietos bei joje esančių daiktų ir sutuoktinių dovanų vienas kitam galiojant santuokai ir ją nutraukus.

2 Kaip sutuoktiniai gali susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo? Kokie formalūs reikalavimai taikomi šiuo atveju?

Sutuoktiniai gali turėti dviejų rūšių turto: turto, kuris gali būti padalijamas (šved. *giftorätts gods*), ir asmeninio turto (šved. *enskild egendom*). Turtas, kuris gali būti padalijamas, yra dažniau pasitaikanti forma; turtas gali būti padalijamas, jei nieko kito nebuvo susitarta. Pagrindinė taisyklė – toks turtas turi būti padalijamas mirus sutuoktiniui arba santuokos nutraukimo atveju. Asmeniniam turtui toks padalijimas netaikomas. Turtas gali būti asmeninis dėl šių priežasčių:

- a) susitarimo dėl sutuoktinių turto (šved. *äktenskapsförord*). Susitarimas turi būti sudarytas raštu ir užregistruotas mokesčių institucijoje (šved. *Skatteverket*);
- b) dovanos sąlygų;
- c) testamento sąlygų;
- d) naudos gavėjo paskyrimo pagal gyvybės draudimo liudijimą, draudimo nuo nelaimingų atsitikimų liudijimą, sveikatos draudimo liudijimą arba asmeninės pensijos santaupų sistemą

3 Ar yra laisvės susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo apribojimų?

Taip, yra apribojimų. Pavyzdžiui, yra taisyklės, skirtos galiojant santuokai apsaugoti sutuoktinių bendrą nuolatinę gyvenamąją vietą ir joje esančius daiktus. Vienas iš sutuoktinių be kito sutuoktinio sutikimo negali parduoti, išnuomoti ar kitaip perleisti būsto. Tos taisyklės taikomos net ir turtui, kuris pagal susitarimo dėl sutuoktinių turto sąlygas yra asmeninis. Jei turtas turi būti padalijamas tarp sutuoktinių, būstas, kuris yra sutuoktinių bendra nuolatinė gyvenamoji vieta, ir jame esantys daiktai skiriami sutuoktiniui, kuriam jų labiau reikia. Taip yra net tuo atveju, jei visas turtas priklauso vienam sutuoktiniui. Jei tokiu būdu vienam sutuoktiniui paskirto turto vertė viršija tam sutuoktiniui priklausančią turto, kuris turi būti padalijamas, dalį, tas sutuoktinis vis tiek turi teisę perimti to turto nuosavybės teisę, jei jis kitam sutuoktiniui sumoka skirtumą. Kitas pavyzdys – pergyvenęs sutuoktinis iš abiejų sutuoktinių turto turi teisę gauti tam tikrą minimalią pinigų sumą. Tai taikoma net ir tuo atveju, jei mirusiojo sutuoktinio turtas buvo asmeninis, ir miręs sutuoktinis visą savo turtą paliko kitam asmeniui.

4 Koks yra santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) ar santuokos panaikinimo teisinis poveikis sutuoktinių turtui?

Švedijos teisėje numatytas tik santuokos nutraukimas. Santuokos nutraukimo teisinis poveikis – turi būti padalijamas turtas, kuris gali būti padalijamas.

Vienas sutuoktinis taip pat gali turėti teisę gauti išlaikymą, bent jau tol, kol jo finansinė padėtis yra sunki.

5 Koks yra vieno iš sutuoktinių mirties poveikis sutuoktinių turto teisiniam režimui?

Turtas padalijamas tarp mirusiojo įpėdinių ir pergyvenusio sutuoktinio. Tačiau bendri sutuoktinių vaikai ir vaikaičiai palikimą gauna tik tada, kai miršta abu sutuoktiniai.

6 Kuri institucija turi kompetenciją priimti sprendimą byloje, susijusioje su sutuoktinių turto teisiniu režimu?

Turtą gali pasidalyti pačios šalys. Jei šalys sutaria, vienintelis formalus reikalavimas – kad susitarimas dėl turto padalijimo būtų sudarytas raštu ir pasirašytas abiejų šalių. Jei šalys nesutaria, teismas gali paskirti turto administratorių (šved. *bodelningsförrättare*). Turto administratoriaus priimtus sprendimus šalis gali ginčyti teisme.

7 Koks yra sutuoktinių turto teisinio režimo poveikis vieno iš sutuoktinių ir trečiosios šalies teisiniams santykiams.

Kiekvienas iš sutuoktinių yra atsakingas už nuosavas skolas. Vieno sutuoktinio kreditorius negali reikalauti sumokėti iš kito sutuoktinio turto, neatsižvelgiant į tai, ar turtas gali būti padalijamas, ar jis yra to sutuoktinio asmeninė nuosavybė. Taip pat yra taisyklių, skirtų apsaugoti kreditorių nuo sutuoktinių bandymo padaryti taip, kad kreditorius iš turto negalėtų išieškoti. Pavyzdžiui, sutuoktinis negali nuspręsti, kad jo asmeninis turtas turi būti įtrauktas dalijant turtą, jei tuo siekiama išvengti kreditoriaus.

8 Trumpas sutuoktinių turto padalijimo, įskaitant pasidalijimą, paskirstymą ir likvidavimą, tvarkos šioje valstybėje narėje aprašas.

Pagal bendrąją taisyklę visas turtas, kuris gali būti padalijamas, turi būti įtrauktas dalijant turtą. Yra kelios išimtys. Sutuoktinis gali pasiimti turto, kuris gali būti padalijamas, dalį, atitinkančią jo asmenines skolas. Kiekvienas sutuoktinis taip pat gali pasiimti drabužius ir kitą turtą, kurį jis naudoja asmeniškai, taip pat bet kokias asmenines dovanas. Dalijant turtą taip pat neįtraukiamos teisės į pensijų išmokas, kurias moka darbdaviai arba kurios mokamos iš viešųjų fondų, taip pat tam tikrais aspektais neįtraukiamos privačios pensijos. Likusio turto, kuris gali būti padalijamas, vertė paprastai po lygiai paskirstoma sutuoktiniams. Dalijant turtą turi būti atsižvelgiama į tai, kas yra jo savininkas. Kaip minėta pirmiau, taip pat yra specialiųjų taisyklių dėl būsto, kuris yra sutuoktinių bendra nuolatinė gyvenamoji vieta, ir jame esančių daiktų.

9 Kokia procedūra ir dokumentai ar informacija paprastai reikalingi nekilnojamojo turto registracijai?

Kiekvieną nekilnojamojo turto perleidimą privaloma užregistruoti Nacionalinei žemės tarnybai (šved. *Lantmäteriet*) pateikiant prašymą dėl nuosavybės teisės registracijos. Dėl registracijos paprastai kreipiasi pirkėjas. Kartu su prašymu reikia pateikti dokumentų originalus.

Paskutinis naujinimas: 10/11/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.